Ч. 143 (14.974). Львів, субота 2. липня 1938. Оплата почтова uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіонів Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ.

REQUIEM

Вранці, як мла золотилась над синім шляхом,
Генерале, Ти, жмурячи очі, ставав на порозі,
Вітер хмурного чола доторкався епічним крилом
І, гриви розбурхавши, гнав хмар безконечні обози.
Спомини важко злітали на серце, як тінь
Днів проминулих: знов вихор просторами віяв,
Зривом батерій курилась шляхів далечінь
На Чортків, на Жмеринку, Хвастів, Козятин, на Київ.
Знов уста запікались пилюгою, кровю боїв,
Скородили землю навхрест переможні маршрути
І так душно під подихом степу повстанського плив
Запах столочених трав і розквітлої піснею рути.
Потім лишився лиш яблунь стривожений шум,
Тиша беззбройних років на руїнах дому й держави,
Вивар гіркких годин у самотности гордих дум,
Попіл спалених днів і крила зламані слави.
Тут не треба вже слів. Вічна влада трагічних прав:
Відійшли всі походи, всі стяги розвіяли бурі
Й ось — розторощена гарда ось ворогом стоптаний лавр.
Крик глибинний землі над могилами сірих центурій...
Нині сальви жалібні не гримнуть у небо вогнем,
За ляфетою кінь бойовий не буде копитами бити,
— Свій останній поход, на високій ляфеті рамен,
Продудниш Ти по бруку сердець, стягом вірним прикритий.

Москва домагається, щоби барсельонський уряд виповів війну Німеччині й Італії.

ХТО КЕРМУЄ ЗАКОРДОННОЮ ПОЛІТИКОЮ ЧЕРВОНОЇ ЕСПАНІЇ.

Французький тижневик „Ґренґуар" містить цікаві ревеляції про куліси відомих протиіталійських погроз барсельонського уряду.

На домагання Москви відбулося пленарне засідання управи компартії Еспанії, на якому було 3-ох представників Москви. Вони зажадали, щоб утворити тайний комітет, зложений з 5-ох осіб, який кермував би закордонною політикою червоної Еспанії.

НА ПРИКАЗ МОСКВИ...

На другому засіданні тої комісії, 15. ц. м керманич закордонної політики партії, Смірнов,

Згідно з приказом з Москви зажадав від прем. Неґріна і мін. дель Вая, щоби червона Еспанія видала війну Німеччині й Італії.

ЧЕРВОНІ ЛІТАКИ МАЛИ ЗБОМБАРДУВАТИ ІТАЛІЙСЬКІ МІСТА.

Коли Смірнов ствердив, що летунські випадові бази, зорґанізовані в червоній Еспанії у травні й червні, мають досить бомбових і мисливських літаків, він

зажадав 20. ц. м., щоби барсельонський уряд зорганізував у найближчому часі налет на італійські пристані та промислові осередки. У першу чергу мали збомбардувати Міляно, Ґеную і Турин, опісля Неаполь і Рим. Перший налет мали виконати 10. липня ц. р. х

Як твердить „Ґренґуар", вистарчив би наказ комінтерну чи совітського військового аташе, щоби виконати той плян.

Еспанський національний уряд сконфіскує норвеські кораблі, що заосмотрюють червону Еспанію?

Як подає норвеська преса, еспанський нац. уряд рішив конфіскувати всі норвеські кораблі, які затримають на повному морі з транспортами зброї та харчів для червоної Еспанії. Рівночасно ґен. Франко складає відповідальність за евентуальне збомбардування норвеських кораблів.

Де Валера залишається премієром Ірляндії.

Ірляндський парлямент вибрав де Валеру премієром 75-ма голосами проти 45-ох; лейбуристи здержалися від голосування. Парлямент одноголосно заапробував дотеперішній склад уряду.

Надзвичайна контрольна комісія в Народньому Домі.

Львів, 1. липня 1938.

В „Народньому Домі" у Львові урядує надзвичайна контрольна комісія, делеґована державними адміністраційними чинниками. У склад тієї комісії входять: п. Ауліх, радник воєвідства, як відпоручник цієї останньої установи, п. Пеньковський від Банку Господарства Краєвого, п. Луцик, як громадянський чинник від „ґаліцких русских", і дир. інж. М. Творидло як представник українців для оборони прав і інтересів української установи. Отже формально, два відпоручники в характері урядовім, два як громадянський чинник. Національно: два поляки, один, по його власному національному самоозначенні, ніби москаль, та один українець.

Ось такий вислід і наслідки довгої господарки москвофілів в українській установі, господарки, про яку українці роками кричали та якій не могли перешкодити, бо москвофільський клян, який ту установу захопив, українців до співпраці на її терені не допускав, во імя добра „русскаво народа"... Не дивниця, що краківський ікацовий опікун і покровитель галицького москвофільства, який одночасно — горрібілі дікту — реклямує себе як орґан „ідеї марш. Пілсудського", бє у дзвін на трівогу та остерігає поляків перед українською небезпекою, бо українці, мовляв, опанували знов одну „чужу" установу.

Легко зрозуміти, що засяг діяльности згаданої комісії дуже широкий, а позиція українського представника у ній однаково відповідальна як незавидна. **Тільки дуже сильний і безупинно лунаючий голос даної прилюдної опінії, схвильованої від довгих літ мартирольоґією Народнього Дому, може йому його діяльність влегчити та сяк так уможливити.** Не належить до великої приємности порпатись у болоті, в якому загрузнуло і втопилося поверх півтора міліона золотих. Півтора міліона прогайнованого народнього майна — це в нашій мізерії все таки чималий гріш.

Для прочищення атмосфери, для оздоровлення і скріплення гром. відповідальности і моралі необхідна сувора контроля і можливо найбільша прилюдність. Всяку таємничість у грошевих справах громадянство мусить розуміти як потурання зловживанням, добачуючи зловживання навіть там, де його не було. Ми бачили вже нераз, як уряд дійсно безоглядно виступив проти зловживання у чисто польських установах та в самих державних станицях, як напр. проти цілого ряду старостів чи проти таких колишніх достойників, як Міхальський і Дзіковський.

Булоб дуже бажано, щоб і на цей раз урядові чинники не робили ріжниці між винуватцями лиха на терені „Народнього Дому" та щоб розвіялось враження, що дехто з колишніх правителів цього „Н. Дому" міг собі кепкувати з громадянської контролі завдяки свому колишньому політичному становищу.

Ми не сліпі і бачимо, що справа булаб куди легча і менше складна, колиб до шкідників не ставилися так сердечно їх власні партійно-політичні організації, відразу, коли тільки українська преса прилюдно почала видвигати справу господарки в „Народньому Домі". Бо

правда є одна, без огляду на те, в якій мові її казати.

Перше і найголовніше завдання такої слідчої комісії, це — ствердити, коли і які суми та на які політичні цілі були видатковані і чи це згідне зі статутом, характером та призначенням даної установи. Таке ствердження малоб фундаментальне значіння і булоб дуже важне на випадок ріжних евентуальних процесів так цивільних, як і карних. Воно причинилось би до викорінення поганої звички деяких „промисловців" — підмазуючись до кожночасного режіму видаткувати гроші з довіреної їм аполітичної установи на такі політичні цілі, які не приносять користи ані державі, ані тій установі, лише їхнім особам. Очевидно, не слід наівно сподіватися, щоб воно мало негайно також практичне значіння, а ще менше, щоб воно вможливило ревіндикацію втрат там, де вона неможлива. Ефект був би передовсім моральний і престіжевий.

Друге завдання, це булоб прилюдне вияснення таких містерій, які не мають в дійсности ніяких ідейних чи політичних параванів та які викликують може ще більше огірчення у людей. Є їх добра десятка. Декотрі голосні і загально відомі, була про них мова на судових процесах і на сторінках преси, краєвої і навіть заграничної. Не тут місце і не мета цієї статті їх повторяти. Якщо буде потреба, зробимо це іншим разом. Тут хочемо тільки підчеркнути необхідність остаточно полагодити і вияснити ті справи в спосіб, який вдоволяв би вимоги громадянської етики і заспокоював прилюдну опінію. Дозволимо собі на приклад згадати про одну тільки таку справу, яка хвилює прилюдну опінію: чи справді перебудова салі „Н. Дому" мусіла коштувати кількасот тисяч золотих?!

З тими всіми справами інтеґрально звязана справа головного секретаря „Народнього Дому", п. Слезюка. Не хто інший, тільки „Поляк-Ґрекокатолік", отже орґан залежний від неукраїнських чинників, приніс кілька місяців тому вістку, що управа Ставропіґії припинила п. Слезюка у правах члена з приводу важких закидів, що їх йому роблять у звязку з його обовязками секретаря „Нар. Дому". Ставропіґія замкнена сьогодні в рямцях своерідного кляну, а суспензія проводом кляну власного члена — це річ небуденна і багатомовна. Коли зважити ще, що загально відоме відношення „Поляка Ґреко-Католіка" до т. зв. „міродайних" кол та цю обставину, що п. Слезюк це б. урядовець воєвідства з високою емеритурою, та ще до того чоловік самітний, без важких родинних обовязків, то вже сам факт поширення „Ґреко-Католіком" такої вістки набирає значіння сензації. Але наше громадянство не потребує нездорових сензацій і воно мусить перед ними боронитися всіми силами. П. Слезюк щось впродовж трьох місяців невиконував своїх обовязків секретаря з незнаних нам причин; люди легче відітхнули, але чомусь то недавно він вернувся знову на своє місце. Не лицює, щоб колишній урядовець державної адміністрації, а тепер уряднуючий службовик на відповідальному становищі залишався безречинцево під вантажем прикрих закидів і підозрінь. Прилюдна опінія може слушно домагатися, щоб п. Слезюк був як мога найскорше зреґабілітований, що можливе також з огляду на його залежність у службових справах від відповідальних формально кермуючих чинників, або щоб в іншому випадку витягнути всі передбачені писаним законом і звичаєвим правом наслідки. Надзвичайна контрольна комісія може і повинна в цьому як і в інших подібних випадках причинитися до можливо найскоршого устійнення і висвітлення фактичного стану річи.

Це на нашу думку булиб найперші і найбільш пекучі завдання згаданої Комісії.

Скіз.

Нова сторінка в історії Австрії.

III.

Національні елементи проти інтернаціонального визиску. — Натиск на Австрію. — Австрія нездібна до діла. — Чому Гаймвера станула на боці Німеччини?

На щастя для Німеччини позицію міжнародньої фінансієри заатакували вже інші уряди: в Італії, Португалії, національній Еспанії і головно в Америці, які подекуди стали відкидати засади ліберального капіталізму та стали запроваджувати в себе нові засади економічної політики, яких підкладом було замість зиску одиниць як єдиного мотиву всієї економічної творчости заспокоїти національні потреби та охоронити слабших перед економічно сильнішими та безоглядніщими. Під впливом цих нових тенденцій навіть влада такої наскрізь капіталістичної держави, як Велика Британія, була примушена перевести деякі дуже поважні обмеження діяльности міжнародньої фінансієри.

Між урядами цих націй на одному боці і міжнародньою фінансієрою на другому (враз з її сучасними союзниками: соціялістичним та комуністичним інтернаціоналом) йде нині завзята боротьба. В цій боротьбі згадані уряди змагаються за „право на національність", себто за право жити економічно, соціяльно та політично своїм власним, свобідним, національним життям і з другими націями свобідно навязувати культурні і торговельні зносини — без диктату всяких анонімних, інтернаціональних, фінансових, комуністичних або соціялістичних центрів, без плачення трибутів першим і без соціяльного диктату обох других. Міжнародня фінансієра, навпаки, намагається знову накинути всім націям свою економічну надвладу при помочі власне цих оспорюваних засад вільної торговлі товарами, золотого стандарду та системи нею контрольованих міжнародніх позичок; вона хоче й дальше диктувати в цілому світі ціни товарів і праці, золота і грошей; вона хоче й дальше мати у своїх руках силу давати і відбирати кредити, щоб власновільно і безапеляційно диктувати народам, що і скільки кожний із них сміє продукувати, де і по чому має надбутки своїх продуктів продавати, де і по чому має інші продукти купувати — все платячи з цілого обороту, зі своєї праці, з кожного кусника хліба трибут міжнародній фінансієрі.

Сучасні-ж союзники міжнародньої фінансієри — соціялістичний та комуністичний інтернаціонал — йдуть з нею спільним фронтом у т. зв. „людових фронтах" просто тому, що відчувають, що самопасом вони з новими національними рухами не справляться, але також і тому, що само їхнє буття нерозлучно звязане з капіталістичним ладом; якби знайшлася така сила, що усунулаб капіталізм та його соціяльні лиха, то тимсамим усунулаб і всяку потребу і рацію існування соціялізму та комунізму як антагоністів капіталізму. Але міжнародня фінансієра і міжнародній соціялізм та комунізм добре відчувають, що такою силою, яка моглаб їх змести з лиця землі, можуть стати ці нові національні рухи з новими економічними тенденціями. Тимто всі інтернаціоналісти йдуть тепер разом проти спільної загрози, відкладаючи порахунки між собою на пізніші часи.

Ця боротьба між націоналістами та інтернаціоналістами відбивається сильно на всіх політичних подіях, на всіх міжнародніх і внутрішніх конфліктах, у всіх вибухах та спробах до замирення. Її впливи ясні, і у внутрішньому розгардіяші у Франції і в союзі між Францією і Москвою; і в громадянській війні в Еспанії і в явних та тайних інтервенціях в Еспанії інших держав та політичних груп; і в абісинській війні і в тому конфлікті, який довкола неї виріс в Европі та мало не перемінився у світовий збройний зудар; і в японсько-китайській війні і у звязаних з нею тертях між великими державами та інтернаціональними групами; і в ріжних міждержавних торговельних умовах і користях, бойкотах і шиканах.

Ця боротьба між націоналізмами і інтернаціоналізмами відбилась також у взаєминах між Німеччиною й Австрією, внаслідок чого загострилося й внутрішнє напруження в Австрії.

Бо демократичні уряди союзних держав та світова міжнародня фінансієра накинули були Австрії форму демократичної республіки, щоб зберегти та поширити демократичний та ліберально-капіталістичний лад. Така Австрія, демократична, слаба, що животіла їх підтримкою, лежала в їх інтересах ще й тому, бо так вони могли мати в центрі Европи свій „педал", на який кожного часу можна було натиснути, аби викликати потрібні їм реакції чи то в сторону мира чи війни. На цей педал і стала тепер натискати міжнародня фінансієра проти збунтованої Німеччини та Італії. Вона могла це робити, бо державні фінанси Австрії були без її закордонної помочі за слабі. Контролював їх комісар-чужинець, формально накинений Австрії Лігою Націй з нагоди уділення їй фінансової помочі міжнародніми банкирями під ґарантією Ліґи Націй. Тож в дійсности цей комісар заступав інтереси тих міжнародніх фінансових і політичних кол, які ці позички Австрії фактично давали та при їх помочі мали під своєю контролею і диктатом цілу економічну працю Австрії, яка мусіла тепер не тільки йти врозріз з новими економічними засадами націонал-соціялістичної Німеччини, але й була примушена обмежувати всякі торговельні зносини з Німеччиною, а то й діяти наперекір Німеччині, перешкоджати її економічним плянам та спробам експанзії. Це очевидно дразнило Німеччину та наставляло її вороже до уряду в Австрії, який в очах націонал-соціялістичної Німеччини — був знаряддям чужосторонніх, інтернаціональних ворожих Німеччині сил. Такої Австрії, що направляла вістря меча проти збунтованої Німеччини, Німеччина просто не могла стерпіти. Мусіло щось статися.

Який, з другої сторони, мусів бути настрій австрійського німця патріота, який мусів приглядатися, як ціла історична і політична роля його вужчої батьківщини вироджувалася у принизливе веґетування на ласкавому хлібі у чужих держав і фінансових центрів, а назверх у ще більш принизливе становище бастіону чужосторонніх економічних і політичних інтересів і впливів проти великої, рідної по крові, велико-німецької держави!

Здається ,не тяжко зрозуміти розпуку в серцях австрійських німців та настрій австрійських і німецьких націонал-соціялістів.

Із внутрішньої австрійської боротьби на цьому тлі відмітимо лише деякі головні моменти, головні — на нашу думку — тому, що з них могла початися нова історія Австрії Що це не сталося, за це найбільша частина вини паде на тодішні австрійські провідні кола — активну меншість. Вона показалася нездібна ані зрозуміти новий стан у Німеччині ані не знайшла в собі сили до виступу. Зате проявилися в ній рабські інстинкти самозбереження у формі вислуг для сусідів, „міжнародній опінії" та інтернаціональній фінансієрі.

Таким рішальним і переломовим моментом міг стати момент перемоги гаймверів над марксистично-соціялістичним пучем. В той момент можна ще було зневтралізувати і впливи націонал-соціялізму, якби провідні кола були самі бажали національного відродження, що зачалось було в гаймверах, та якби були взялися рішуче за конструктивну внутрішню діяльність, а разом з тим рішуче відвернулися від зверхніх чинників та спекуляцій, стаючи самі на ґрунт ясної життєвої ідеї. Що це було можливе, про це свідчить хочби той незаперечний факт, що сам Гітлер до останнього моменту все думав про злуку при збереженню певної окремішности Австрії. Італія теж не ставилася проти такої ідеї.

Другим переломовим моментом могла стати перемога гаймверів над націонал-соціялістичним путчем. Та хоч як це парадоксально, а перемога ця — завдяки спекуляції провідних кол — стала Пирговою перемогою: обернулася в повну духову поразку гаймверів. Їх розвязала та обезброїла своя „влада", а на їх місце створили свого роду людовий фронт — „фронт патріотичний". Так уряд вирвав перемогу з рук гаймверів та в дійсности передав її в руки міжнародньої фінансієри, проти якої ідеольоґічно стояли та боролися гаймвери.

Чи можна після цього дивуватися, що тоді ці розвязані та упокорені гаймвери (окремі

члени) стали шукати порятунку там, де проголошував хтось ідею повної злуки, особливо в момент, коли націонал-соціялістична партія прийшла в Німеччині до влади та мала блискучі перемоги у боротьбі з марксистами і з впливами колишніх воєнних переможців та з інтернаціональною фінансієрою?

Щоб ліпше зрозуміти події, підчеркуємо той факт, що в ідеї гаймверів проявився був, як ми вже згадали, зачаток нової австрійської монархістичної ідеї — на місце старої. Тут могла Австрія знайти новий зміст: християнсько-корпоративний лад і краю та органічний звязок Австрії з іншими німецькими землями у федерації, при чому зберегалаб свою окремішність. Та розвязання гаймверів перекреслило цю місію.

Чи можна дивуватися, що міць Німеччини стала міцною притяжною силою хочби з огляду на свою реальність — реальне осягнення, хоч іншими шляхами, але тих самих цілей, яких прагнуло й австрійське населення: вийти зі становища другорядного, зі становища іграшки в руках чужих інтересів; вибитись в перший ряд рішальних чинників; перемогти марксизм та звільнитись від всякого зверхнього гнету.

І чи дивно, що 99 відсотків гаймверів, які ще так недавно ризикували своїм життям у боротьбі з нівелюючим особистість націонал-соціялізмом, вкінці перейшли туди, де дійсно перемогли марксизм, де дійсно відродили мілітарну силу, де дійсно скинули гнет переможців, де дійсно зашахували міжнародню фінансієру, туди, де „німець“ стало почесним словом, туди, де невтомною працею і жертвою осягнули небувалий розвій продукції та енергії!

Гітлер мусів стати тріюмфатором і став ним. Перемогла не ідеольогія, а реальність над тою ідеольогією, яку обезсилили раби і спекулянти.

(Далі буде).

Р. М-кий.

НИКИФОР НИЧКО ТАКОЖ...

Інформують нас з Кремянця: Никифора Ничка, старенького селянина — нещодавнього делегата православної людности з Кремянеччини до премієра Складковського, — розмову з ним свого часу подавали ми на сторінках „Діла“ — виселили розпорядком адміністраційної влади з прикордонної полоси.

Ничко залишений без хліба й опіки йде пішки до Варшави на скаргу до премієра Складковського.

ЩО СКАЗАВ ПРЕМІЄР СКЛАДКОВСЬКИЙ.

„Слово“, офіційний орган Православної Митрополії (ч. 25—26) у свому комунікаті про заборону правити Служби Божі в неетатових парохіях люблинського воєвідства, (про це вже була в „Ділі“ мова) пише:

„Пригадуємо для правного обстоювання релігійних прав слова п. премієр-міністра Славоя-Складковського, що він їх сказав у соймі у відповідь на інтерпеляцію посла Степана Барана в кінці березня ц. р.

„Уряд стоїть на ґрунті загарантованої конституцією свободи віроісповідання і совісти. Заявляю, що я рішуче спротивляюся ріжним спробам викликувати якийнебудь натиск у цій ділянці і разом з цим забезпечую кожному віроісповіданню оборону його дійсних релігійних інтересів“.

„ПОБУТОВІ КАРТИНКИ“.

Під наведеним заголовком появилася в обговорюваному числі „Слова“ ще й така несконфіскована вістка:

„Перед моментом присяги „на католицизм“ одна з тих, що їх прилучували так молилася: „Де це взялось на нашу голову... Боже, сохрани нашу віру православну“... (с. Буша на Волині)“.

„У м. Острозі є старий Костюк, що має понад 80 років. Йому пояснили, що його прізвище „Косцюшко“, а лише московські царі його перекрутили та що, коли він перейде на католицизм, матиме особливі почесті, як наслідник ґенерала. Не будемо цікавитися якими мотивами — пише „Слово“ — зеднано Костюка для латинства. Важне те, що опісля — від переживань та клопоту й гризоти він сильно занедужав. Коли йому полекшало, він зажадав православного священника і свідків, дав письменну заяву поворту до православія та висповідався“.

А ДЛЯ МИТРОПОЛИТА — МЕДАЛЯ.

Як подає „Слово“ на першій сторінці, ректор варшавського університету вручив митрополитові Діонисієві, професорові православної теольогічної студії — „медалю за довголітню службу...“

Фа-ський.

З церковно-православних справ.

(Власна кореспонденція).

Варшава, 28. червня 1938.

НАДЗВИЧАЙНА ІНФОРМАЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Від двох тижнів кружляли поголоски про намір митрополита Діонисія скликати надзвичайну інформаційно- місійну конференцію представників православного духовенства з земель, загрожених ревіндикаційною акцією.

Ваш кореспондент зібрав такі інформації про цю справу:

В днях 30. червня та 1. і 2. липня ц. р. відбудеться у Варшаві надзвичайний зїзд делегатів православного духовенства з Холмщини. Конференцією проводитиме особисто митрополит Діонисій, а — як зачуваємо — мають прибути на неї також усі архиєпархіяльні і єпархіяльні православні владики. Як делегати — прибудуть з кожного деканату: декан, священник делегат духовенства і по трьох вибраних населенням мужів довіря.

Зачуваємо, що зібрані делегати мають старатися про авдієнцію у премієра міністрів ґен. Складковського, щоб домагатися інтервенції.

Що-ж до другої авдієнції митрополита Діонисія у голови держави, якої можливість ми своєчасно заповідали, то вона не відбулася з огляду на приспішений літній відїзд президента Мосьціцкого за кордон.

ПРОТОКОЛИ, ПРОХАННЯ І ПРОТЕСТИ

До волинської православної консисторії, до митрополії у Варшаві, врешті до міністерства внутрішніх справ напливають — як зачуваємо — все нові протоколи волинського і холмського православного духовенства в справі ревіндикації, яка починає неперебирати в найгостріших засобах. Ці протоколи це цілком своєрідні документи нашого часу.

Довідуємося, що абсольвенти православної теольогічної студії варшавського університету демонстраційно відмовились від спільного традиційного прощального обіду, що відбувався рік-річно при участи найвищих політичних достойників з віроісповідного департаменту міністерства освіти. Замість на обід — студенти-теольоґі віддали свої гроші для бездомних та залишених власній долі холмських священників-вигнанців.

Варшавська цензура вже у пяте не дала побачити денного світла журналикові „Дитина“. В цілій ґазетці редакція ані разу не вжила слова: український, українець. Редакція передала справу судові

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ ч. 13.

НАТАЛКА ДОРОШЕНКО 5

Пригода на балю.

(Докінчення)

В одному з кутиків затишної тераси сиділа Фатма та її лицар-Маренич.

— Невже-ж таки не боялисяб туди піти? — запитала.

Певне, що ні, відповів молодий задирака: — хоч зараз прикажіть. Для вас... — він бачив, що вже подобався і був певний, що ця простодушна закохана дівчина жартує. Здавалося, вона сама до смерти налякалася леґендарного оповідання і не пішле на пробу любу їй людину. Зрештою, звичайно він не боїться, все це дурниці і він голосно сказав: „Я взагалі у ніщо не вірю“.

У Фатми заблищали очі. Вона, як і всі її приятельки інститутки, була романтична. Сама від природи не була боягузкою. Проявлялася в ній козацька кров по батькових предках. „Як це цікаво“, вона задумалася: „лицар вночі йде на страшне місце, сідає на човен, зриває водяну лілею й на колінах подає своїй вибранниці. За це дістає ручку, на якій складає поцілунок, що служить завдатком вірности на все життя. Це щось варта!“ і вона зідхнула та знову задумалася: „Чи Мішель зробив би це для неї, якщо дійсно кохає...“

— Про що ви так задумалися? — ніжно спитав Мішель і шукав її ручку.

Вона мрійливо підвела на нього свої великі, таємничі очі, ніби сподівалася, що в них він вічитає її затаєне бажання. Та юнак, що вмів здобувати серця, видно не опанував науки читати у дівочих очах.

— Чи виб все зробили для мене? — запитала вже трохи кокетливо. А в душі її промайнув образок з „Ніви“: молода красуня стоїть на березі озера, а закоханий лицар кинувся у воду і бореться з хвилями, щоб зірвати білу лілею... Чи він виплине? — запитувала тоді себе тривожно і лаяла в душі нерозсудливу красуню.

— О, звичайно, все, що прикажете, я вже сказав вам. Для вас, — хоч на край світа, хоч у пекло, але при умові: коли вернуся звідтіля ціло, ви згодитеся бути моєю. Він схилився до її ніжної ручки і обпалив поцілунком: — Так, кохана? — прошепотів.

Серце Фатми забилося швидше: „Ось, він красень, розпещений жінками, тут коло її ніг, немов слухняний лев“ — знову промайнуло порівняння в її голівці.

— Добре! Коли так... — в її голосі задзвеніла задиркуватість. — Підіть зараз до ставка й принесіть мені квітку білої лілеї.

— О, коли за те дістану в нагороду правдиву білу лілею — розтягаючи слова промовив він — то з насолодою. Правда, ви згодитеся стати моєю дружиною?... — Йому здавалося, що він дійсно кохає цю вередливу красуню.

— Так — прислонила очі Фатма довгими віями.

Саме до них підійшла Ліля й чула останні слова. Вона зблідла: — Фатма, не жартуй з цим, це гріх!

Мішель усміхнувся. Встав і звертаючися голосно до всіх гукнув: „Медам і месіє! З наказу нашої чарівної цариці сьогоднішнього балю я йду зараз зірвати для неї лілею із зачарованого ставка. Моліться за мене! — трагічно-театральним голосом закінчив він і щез у пітьмі саду.

У панночок мимоволі мороз пішов поза шкірою і всі мимоволі здригнулися: „Жорстока!“ — прошепотів дехто з них та стали з нетерплячкою чекати повороту сміливчака.

Тимчасом, непомітно вислизнули ще дві тіні: це були Фатма і Ліля. Перша вже каялася в тому що послала „туди“ Мішеля. Прибираючися по сходах вниз, в глибину саду Фатма призналася зі сльозами в очах що закохалася в Мішелю: — Душечка! — говорила вона, притискаючися до Лілі: — Зрозумій! Я хочу зробити йому приємну несподіванку і в нагороду перша зустрінути мого лицаря.

Ліля сперечалася, але мусіла уступити: — Ну, добре, але не йдім бодай далеко. Сядьмо ось тут в альтанці, це середина дороги і зустрінемо тут Мішеля, як вертатиметься.

Дівчата не помітили, як по їх слідах йшло ще двоє людей: це були Андрій і Олекса.

Приятельки посідали в альтанці. Хвилини чекання здавалися їм годинами. На кожний шелест здригалися. Не знали: скільки вже минуло часу. Ліля почала вже дзвонити зубами, чи то від страху, чи від холоду, що йшов із долини. Фатма нервово загорталася в білий пуховий шаль і вкривала Лілю. Нарешті їх настороженi вуха вловили хрустіння піску: хтось йшов від ставка просто до них. Дівчата стрепенулися. Фатма кинулася вперед.

Замаячіла темна сильветка на ясним тлі піску алеї. Той хтось ніс у руці якийсь білий пучок квітів.

— Я знала, що ви відважні, мій лицарю! захоплено скрикнула Фатма і простягаючи руки, побігла назустріч. Фігура нерішуче спинилася.

В цю хвилину ясний сніп світла вдарив у обличчя і Фатма з жахом побачила перед собою незнайоме, розгублене обличчя в льокайській лібереї. Дівчина скрикнула й повалилася зомліла. Дужі руки брата і чогось зрадилого Олекси її підхопили. Фігура в лібереї собі скрикнула та кинулася в кущі і тільки зашуміла.

— Льокай Маренича! — гукнув з тріюмфом Олекса Шатунин і розреготався: — Ось вам казковий лицар: руками льокая хоче здобути відразу дві лілеї!

З польської преси.

„Українці шукають витрати своєї енергії в кооперації“.

У статті п. н. „Операційна база меншин — це німецька й українська кооперація“ (ч. 178 з 1. липня ц. р.) „Гонєц Варшавскі“ пише про перевагу української та німецької кооперації та про причини тієї переваги.

„В Польщі споживча кооперація постійно розвивається. Від року 1928-го до 1936-го число споживчих кооператив зросло з 1185 до 1552. Але хліборобсько-торговельних кооператив маємо тільки 217, а хліборобсько-споживчих 416.

„Тимчасом українці (русіні) мають 2243 хліборобсько-споживчих кооператив побіч 135 чисто споживчих. Чисто хліборобсько-торговельних українських кооператив нема.

„Зсумувавши тепер числа тих типів кооператив, дістанемо число 2185 польських кооператив і 2378 українських.

„Чому треба приписати перевагу тих груп українських кооператив над польськими? Вже з порівнання трьох типів кооператив видно, що українці посилюють розвиток типу мішаних кооператив, хліборобсько-споживчих, у нас дуже рідкий. Це кооперативи, в яких селянин може продати хліборобські продукти, купуючи взаміну споживчі товари імпортовані або промислові вироби“.

Автор статті Й. Борута твердить, що таку систему торговлі ведуть жидівські купці по селах та що з ними можна боротися тільки такою самою системою. Українці — на його думку — добре це зрозуміли закладаючи головно кооперативи того типу.

„Інакше виглядає справа німецьких кооператив. Німці майже зовсім не цікавляться кооперацією споживачів, зате великий натиск кладуть на кредитову і молочарську кооперацію. Німецькі кредитові кооперативи дали під кінець 1936-го року 31,9 міліонів золотих кредитів спираючись на капітал, що приходить посередніми дорогами зза кордону. Відношення кредитів, які дали польські кооперативи, до кредитів німецьких кооператив є 7:1, підчас коли відношення польської людности до німецької є 30:1.

„Але справжні тріюмфи має за собою німецька кооперація в молочарстві. Оце до німецьких кооператив доставили в 1936-ому році 194,300.000 літрів молока, а до польських кооператив у цілій державі 771,6 міліонів літрів. Це відповідає відношенню 4:1 при відношенні польської людности до німецької 30:1“.

Далі автор особливо підкреслює, що польські хлібороби доставляють молоко до німецьких кооператив, що є навіть кооперативи з більшістю членів поляків, які належать до німецького кооперативного союзу. Головною твердинею німецьких молочарських кооператив є Польща.

„Можна багато сказати про причини послаблення польського кооперативного руху при сильному розвиткові української та німецької кооперації. Німецьку кооперацію фінансує заграниця. Українці шукають витрати своєї енергії в кооперації“.

Й. Борута гадає, що головною причиною слабого розвитку польської кооперації є те, що вона була і є тереном небезпечних експериментів та ріжних політичних акцій.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Понеділок, 2. липня (20 червня) 1888.

КОНФІСКАТА

„Останнє число „Діла“ з суботи сконфіскувала ц. к. державна прокураторія за статтю п. н. „Перед лице народу“, в якій обговорено наслідки нових законів про податок від цукру і горівки. Конфіската прийшла так пізно, що ми не були вже всилі виготовити другого накладу і тому видаємо нинішнє число у збільшеному обємі“.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКІ ВЗАЄМИНИ.

Берлін, 2. липня. Президент італійського кабінету, Крісті, вислав телеграму до італійського амбасадора в Берліні, в якій каже, що італійський уряд дуже задоволений заявою цісаря про дружбу з Італією та що те вдоволення поділяє також цілий італійський нарід. На те відповів ґр. Герберт Бісмарк, що Німеччина горда з того, що може прилюдно заявити, що живе у дружбі з Італією“.

ПРОБИ З ФРАНЦУСЬКИМИ КРІСАМИ ЛЕБЕЛЯ.

У париській медичній академії проф. Дельорм здавав звіт з проб щодо діяння куль карабіну Лебеля на людське тіло. Уставили як ціль 20 людських трупів у стоячому положенні у віддалі 200, 400, 600, 1000, 1400, 1600 і 2000 метрів. На першій віддалі куля Лебеля, що має 8 мм. проміру, так само діяла, як 11-міліметрові кулі, тобто при меншому тягарі і обємі сила вистрілу така сама. Рани мали менші отвори і тому більше небезпечні та трудніші до вилікування. Кости ламаються дуже рідко, бо кулі з кріса Лебеля внаслідок своєї скорости пробивають кість і не ломлять її. Також і порох, якого вживають в тих крісах, цілком іншого складу, бо при вистрілах не видає диму і тому не заслонює виду тим, що стріляють“.

Наука релігії

у світлі Української Педагогічної Вистави у Львові.

Про Українську Педагогічну Виставу у Львові писали досі чимало, та при всіх тих описах нема ще подібних оцінок і описів поодиноких відділів фахівцями предмету. Матеріял вібраний для навчання релігії звернув мою особливу увагу. Він приміщений на Педагогічній Виставі в великій салі між двома вікнами під ч. 19. В її центрі уміщено таблицю професорської колегії при греко-катол. Богословській Академії, надолині на столі свого роду вівтар (роботи учениць гімн. Р. Ш. у Львові ім. Кокорудзів).

Велику частину релігійного відділу становлять показові таблиці, що їх можна поділити на 2 групи. Одні з них служать ілюстрацією цілого циклю лекцій, як нпр. Церковний календар Символ віри, Мнемотехнічний засіб до науки про вселенські собори, Карта біблійної Палестини, Перегляд церковних посудин. Ці експонати улекшують учителеві загальний погляд на предмет і пригадують слухачеві пройдений матеріял.

Дуже цікаво придуманий календар о. кан. Дзеровича, призначений для народніх шкіл, де зазначені одноденні і багатоденні пости, а на кожне свято придуманий якийсь цікавий знак-символ.

На виставі є ще другий календар, виконаний ученицею гімн. СС. Василіянок у Львові, призначений для середніх шкіл; він не такий прозорий як перший, де обидва круги сходяться на одній гармонійній цілости.

Ілюстрований Символ віри зазначує виразно 4 основні думки цієї староданньої молитви: про Бога Отця, Сина, св. Духа та Церкву. Завдяки цьому учні краще можуть запамятати собі зміст самої молитви і тимсамим не будуть уживати її як якоїсь бездушної формулки. Символ віри опрацьований на виставі у двох ріжних формах ґімназією і захоронкарською семинарією СС. Василіянок у Львові.

Мнемотехнічний засіб до науки про вселенські собори (у виконанні Малої Семінарії у Львові), піддає думку уложити історію вселенської Церкви в звязку з ними. Така карта може бути вельми придатна для навчання предмету.

Карта біблійної Палестини, виконана уч. Малої Семінарії на основі М. Кулицького, це помічний засіб при навчанні біблійної історії Старого і Нового Завіту. Завдяки В-ву „Уч'я“ можуть учні мати такі мапки тогож самого автора.

Перегляд церковних посудин (вик. Торг. Гімн. Р. Ш.), пригадує учням речі, яким не все можуть точно чи то з близька приглянутися. Одначе тут слід замітити, що требаб іще показати учням ті речі в їх властивій формі таки в самій церкві, себто присвятити одну або дві лекції на такий показ.

Розвій фелона в латинській і греко-катол. Церкві, (виконаний в Малій Семінарії у Львові), приводить нас на думку, що ріжні форми можна звести до одної єдности, коли їх обєднує спільна віра. Головною причиною розвою фелона з первісної округлої форми була практична потреба свободи рук при відправі. Можнаб було дуже цікаво поглядово перевести шкільну лекцію, виказуючи анальогію між нашими церковними ризами і грецькою старовиною.

Духова сполука святих (виконана в Малій Семинарії у Львові) цікаво й приступно схоплена, хоч схопити таки катихизу це річ доволі тяжка.

Мапку подорожей св. Павла (вик. Гім. СС. Василіянок у Львові) часто можна подибати в ріжних виданнях св. Письма. Дуже цікава булаб мапка з життя нашого Спасителя, що показувала би в хронольогічному порядку всі місцевости, де Він колинебудь перебував.

Сотворення світа у 6-ьох днях, (вик. Захоронкарським Семинарем СС. Василіянок), хоч має деякі добрі символи, требаб трохи більше упростити.

Доволі багатий на Виставі відділ моделів церковних риз (виконаний Вселюдною Школою СС. В. В. в Яворові і Захоронкарським Семинарем С. С. В. В. у Львові). Зпоміж них цінніші моделі з готовими манекінами, бо вони показують не лише саму ризу, але і спосіб, як її вбирати.

З біблійних образків маємо вже кілька наших видань, якими можна користуватися у вселюдних школах. Добрі є теж чужі видання, передусім німецькі й французькі.

З образів святих, виконаних О. Кульчицькою, слід відмітити їхній національний характер.

Крім знання своїх святих повинні діти дістати теж деякі відомости про стиль і будову наших церков.

Праця катихита в школі обіймає теж шкільні богослуження. В тій цілі зорганізовано малий відділ молитовників і церковних пісень. Є тут і знимка з обрядом Йорданського Водосвяття в школі. Межи молитовниками вже є чималий вибір відповідно до віку та звання, а то й різних обставин серед яких учень виховується. Згадати би лише для прикладу молитовник доброї дитини (для вселюдних шкіл), молитовник для ремісників, чи то вкінці щоденні молитви видані латинською азбукою для наших учнів, що ходять до польських шкіл.

Два великі свята: Українська Молодь Христові з 1933 р. та Конґрес Мужеських Марійських Дружин з 1937 р., зазначені на Виставі великими фотографіями. Марійські Шкільні Дружини мають за собою вже чималу минувшину. Повних 20 літ істнує їх Централя Марійське Товариство Молоді у Львові, доказом чого всякі видання, відзнаки, грамоти тощо. Вона подбала за зїзд оо. Провідників Марійських Дружин у 1934 р. З тої нагоди появилася поважна книжка „Методика праці по Марійських Дружинах“. Є тут теж докази праці поодиноких марійських клітин, як нпр. Мужеської Державної Перемиської Гімназії. При вселюдній школі СС. Василіянок в Яворові виходить журнал п. з. „Ластівка“ уже поверх 5 років, а в 1936 р. начислював 44 числа.

Не брак між духовенством людей, що цікавляться реформою школи. Доказом цього кілька брошурок о. д-ра Застирця та о. Годунька. На виставі є теж кілька старших рідних підручників (власність о. М. Лади, як і шкільний часопис з Бродів із 1891 і 92 р. з приватної збірки о. д-ра Застирця).

В релігійному відділі знаходимо ще групу знимок з наших релігійних шкіл в Зединених Державах і Канаді.

Релігійний відділ на Українській Педагогічній Виставі міг би був випасти ще краще, якби ще більше число шкіл було приступило до нього з експонатами. Деякі його відділи ще не цілком повні. Вже-ж вже й з того, що на ньому виставлено, ясний цілий обсяг праці катихита в школі за засадами новітньої педагогіки та згідно з потребами часу.

У кожньому відділі вистави гарно булоб примістити друковані праці учителів з даної ділянки. Це був би образ наукового рівня теперішнього вчительства.

Ціла вистава має без сумніву багато цінного, що варт булоб розкрити перед нашим громадянством. Тоді щойно труд і праця Головної Управи Р. Ш. знайшлиб своє повне признання.

о. д-р Вол. Фіголь.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ

просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом

Економічний огляд.

Перелюднення та промисел наших земель.

Справа індустріялізації всякої аграрної країни стає зправила пекучою, коли густота її населення починає переходити нормальні межі. Останнє явище сигналізує поява т. званих зайвих робучих рук, чи зайвих ротів у сільському господарстві. Тоді то надвишка сільського населення або починає мандрувати до міст, щоб знайти собі працю і прожиток в інших галузях народнього господарства, зокрема в промислі, торгівлі і ремеслі, або еміґрує з рідного краю для хліба на чужину.

Звичайно відповідальні за долю держави чинники, що здебільша водиться у національно одноцілих державах, трактують еміграцію своїх громадян як необхідне лихо. Ці чинники, якщо ведуть доцільну, обчислену на довшу мету економічну політику, часто-густо йдуть на менші чи більші жертви майна, а то й крови своїх громадян, щоб тільки забезпечити істнування майбутніх поколінь.

Коштом жертв майна громадян держава дає почин інколи до зовсім нових галузей народнього господарства. Вона підсилює їх розвій, або розбудовує пляново, роблячи це посередньо чи безпосередньо, більше скрито чи зовсім отверто.

Цього роду економічну політику стосують головним чином держави хліборобські, що ставлять собі за ціль піднести свій господарський рівень при помочі промислу. Це в свою чергу підносить життєвий рівень населення, збільшує його добробут, створює підстави і засоби істнування для подвійного чи потрійного числа населення, як це було раніше при хліборобській структурі дотичної країни.

Відоме загально явище, що зріст т. званого національного прибутку, народнього багатства відбувається в далеко швидшому темпі у країнах промислових, ніж це має місце в країнах сільсько-господарських. І мабуть не будемо далекі від правди рискуючи твердженням, що зріст національного прибутку в індустріяльних країнах відбувається в прогресії геометричній, і зріст такого самого прибутку в аґрарних країнах тільки в аритметичній прогресії. Очевидно вище приведеного твердження не хочемо обороняти як чогось абсолютного й непохитного, але видвигаємо його радше як своєрідню тенденцію.

Проте дещо інакше виглядає справа індустріялізації в державах, що мають у своєму складі опріч націй панівних ще й недержавні народи ,або т. зв. національні меншини. Прикладом в цьому відношенні можуть бути б. австрійсько-угорська монархія, як також колишня і теперішня російська тюрма народів. В одній і другій українські землі були (в СССР і сьогодні нема в цьому суттєвих змін) своєрідними кольоніями, ринком для збуту промислових виробів німецьких, чеських і російських. Московський державний уряд навмисне не допускав до промисловости на Наддніпрянщині і подібну економічну політику стосувала Австрія до Галичини.

Не могла Австрія перенести нашого нафтового басейну, то болай збудувала в себе рафінерії для земної ропи, не дозволяючи на будову їх в Галичині. Те саме робила з сільсько-господарською промисловістю, а саме з горальничою, якої півпродукт (сирий спірт) ректифіковано в Австрії. Не було в її інтересі теж творити дерево-обрібну промисловість, тимто вивозила лісний сирівець у формі кльоців. Одночасно всемогутній австрійсько-чеський цукровий картель поборював всякі спроби навіть у напрямі невеликої цукрової промисловости в Галичині.

Відсутність промисловости, нікчемна земельна площа в розпорядженні нашого селянства, має теж свою сумну історію ще з часів панщини, і природний приріст сільського населення довели були вже перед світовою війною до небувалого в Европі роздріблення селянської земельної власности. Наслідком цього була масова зарібкова еміґрація нашого галицького селянства, що доходила напередодні війни річно до майже 10 прц. загалу населення.

Селянські господарства категорії понижче 2 гектарів (3 і пів моргів) виказували в 1902 р. у Сх. Галичині 44,5 прц. загалу господарств.

Статистика з 1921 р. виказала вже 58% господарств тієї категорії. Але сьогодні на основі наших підрахунків згадана категорія сел. господарств досягла без сумніву до 73% загалу господарств! Іншими словами величезна більшість наших сел. господарств у Галичині не є у спромозі виживити своїх родин, бо морг землі не видає у нас 15—20 метр. сотнарів збіжжя, але на жаль покищо 7—10 сотнарів. Раціональне ведення сільського чи селянського господарства зі становища сільсько-господарської економії, як каже один з кращих її знавців проф. Лявр, вимагає мінімальної земельної площі 2,5—3 гектарів, і то вже ведучи високо інтензивну господарку. „Вентиль безпеки“ до якого прирівнюють економісти сільсько-господарську зарібкову еміґрацію, від декількох років у нас зовсім нечинний. Українське селянство позбавлене за останні роки можливости набувати взагалі землю з парцеляції великої земельної посілости. Дотого прийшли дошкульні обмеження в обороті нерухомостями, зокрема в прикордонних полосах. До багатьох великих маєтків вперше цього року спровадили їхні власники замісцевих польських сільсько-господарських робітників, позбавляючи праці та хліба наших місцевих зарібників.

Все те глибоко ускладнило і дальше ускладнює незавидні й без того господарські відносини на наших землях так, що якась нормальна, розумна розвязка їх переходить, здається нам, межі людської можливости.

Польські державні чинники беручи на увагу в першій мірі обороноздатність держави, беруться за реалізацію господарського пляну — творення т. зв. центральної промислової округи — ЦОП, про що писалося недавно на сторінках „Діла“ (гл. ч. 126). Не сумніваємося і про можливі поважні господарські користи від цього, передусім для польського населення тих районів, як і для самої держави, якщо вдасться повищий плян перевести без перешкод.

Що наші етноґрафічні землі, за винятком частини кількох повітів невключені і не взяті на увагу в повищому пляні, про це будемо тут писати.

Проте наше діло та завдання глядіти хочби тимчасового порятунку для нашого народнього господарства. Нехай, що це будуть тільки своєрідні інєкції для скріплення знесиленого народньо-господарського орґанізму, то й тоді не слід нам ніяким чином цього зрікатися.

Про індустріялізацію наших земель мусимо передовсім турбуватися ми самі. Хоч є це завдання, що переходить в сучасних умовинах наші сили, нашу матеріяльну спроможність. Через те й не маємо на увазі індустріялізації в повному значінні цього слова, тільки низку залузей т. зв. легкої, зокрема перерібної промисловости. Це далоб змогу зліквідувати вже у поважній частині найболючішу проблему масового безробіття серед нашого громадянства, тимпаче, що в порівнанні із загальним відсотком всього населення щодо торгівлі, промислу й ремесла на наших землях, українців, що беруть участь у згаданих фахах нараховуємо кругло на 800 тисяч душ замало.

За сільсько-господарську промисловість найкраще братися кооперації, якої головною базою є село. За те інші роди промисловости, що їх осідком особливо місто, дожидають нашої приватної ініціятиви і капіталу. Деякі почачатки і спроби в цьому напрямі назагал успішні вже маємо. Чимала заслуга та заразом почесна роля вже сьогодні за нашим Промислово-Торговельним Банком („Пром-Банком“) в доцільній мобілізації дрібних ощадностей і наших розпорошених капіталів. А таких капіталів, не дивлячися на наші злидні, чи то по всяких фінансових установах, чи то таких, що лежать непродуктивно серед нашого громадянства в тому числі і нашого селянства, що не мае як сказано можливости доповнювати свої убогі на землю господарства з парцеляції, — найдеться все ще кілька десятків міліонів. Їх брак в особливій мірі відчувають наші промислові, торговельні й ремісничі станиці, що здані виключно на власні сили та засоби. Ці капітали необхідні ще більше для творення нових підприємств, потреба яких така пекуча, що не перебільшуючи, можна сказати, що появу нового нашого підприємства свідоміша частина нашого громадянства починає витати з неменшим заінкавленням, а то й радістю, як в деяких монархічних державах народини престолонаслідника.

Та ми булиб короткозорі, чи як то кажуть, не бачилиб зпоза ліса дерев, якщоб поминули одне з найповажніших джерел і засобів при допомозі яких можемо заощаджувати, нагромаджувати і мобілізувати річ-річно вже тепер десятки, а в дальшому сотки міліонів національного капіталу. Є це доволі обережно підрахована нами сума 276 міліонів золотих, що її віддаємо у формі прибутків здебільша добровільно чужій торгівлі, промислові та ремеслу, що нас обслуговують у господарському відношенні. Ця „маєткова данина“ складана нашим народом 16 і пів років, і процентована тільки на 5% річно, рівняється теперішній вартости всього рухомого та нерухомого нашого приватного майна в сумі 7 міліярдів 33 міліони золотих.

Задержати ці величезні суми національного капіталу можемо здебільша вже сьогодні через послідовне здійснювання відомого назагал господарського гасла: „свій до свого — по своє“, що його вагу і практичне значіння так мало ще доцінює наше громадянство. Таврують серед нас, доречі зовсім слушно, випадки т. зв. національної зради. Але поміркуймо добре і запитаймо себе: як назвати поголовне індиферентне відношення наше у практичному житті до згаданого гасла?

Якнайшвидше і якнайглибше спопуляризоване гасло: „свій до свого по своє“ і стосування його в практиці всіми верствами нашого загалу — це питання нашого — бути, або — не бути!

Необхідність реалізації його диктує нам, не, борони Боже, якась господ. ексклюзивність чи господарський шовінізм, якби це на перший погляд міг хтось незорієнтований у нашій господарській мізерії і відносинах назвати. Ні! Це виключно інстинкт самозбереження, це для нас самих сигнал С. О. С., що його уживають мореплавці, коли мають потапати.

Іван Костів.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ҐІН ДО ТОРГОВЛІ ЯК ВАЖНИЙ ЧИННИК НАШОЇ УРБАНІЗАЦІЇ І ЇЇ ЛИХІ СТОРІНКИ.

Цій справі присвячена передовиця в газеті „Торговля і Промисл“ ч. 12 (90). Стихійний зріст українського купецтва по містах — це незвичайно корисний прояв так потрібної нам, українцям, урбанізації надвишки сільського населення.

Проте експанзивний елемент зі села не все добірний. Приносить він нерідко зі собою багато легкодушности та сувіря в нібито легку наживу в торговлі, а зате зовсім або майже зовсім не приносить зі собою того, що необхідне: підставових понять про торговлю і тих чеснот, що потрібні справжньому купцеві. Це компромітує українську нац. торговлю, ослаблює притягаючу силу гасла „свій до свого“ і відштовхує українського покупця. Газета кладе в обовязок купецьким орґанізаціям протиділати такому зростові купецтва, бо в парі з кількістю мусить іти і якість торговельного активу.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ФРАНЦІЯ В ВІДВОРОТІ ВІД СОЦІЯЛЬНОГО РЕФОРМАТОРСТВА ЙДЕ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ДАВНОЇ ПРОДУКЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТИ.

Те, що проходить у Франції, заслуговує направду на велику увагу. Нівеляційний господарський дух, що опанував маси під впливом соціяльних реформ, з подивугідною скорістю змінився, виявляючи суто конструктивні прикмети. Здавалось, що Франція скочила вже у грізне невідоме, і що дно цього „невідомого“ може бути тільки якийсь соціяльний переворот, може навіть за совітськими зразками. Тимчасом, немов за дотиком якоїсь чародійної палички, все успокоїлось, соціяльне реформаторство відійшло на котресь то заднє місце, а на передні місця виступило бажання реґенерованої господарської, а з тим і політичної сили.

На цю тему появилась на днях цікава стаття в газеті „Курєр Польскі“. „Насамперед відродження продукції, а відтак щойно соціяльні добродійства“ — ось гасло, що його прийняли тепер у Франції. І то прийняли не тільки в теорії, але і в практиці. Обі законодатні інстанції знайшли, що ані господарство Франції, ані її скарб не можуть собі позволити на підвишку урядничих платень, ані на емеритальні обезпечення робітників, ані на субвенції для хліборобства. Якщо додати, що окупаційний страйк в державній зарбівні негайно приборкано, то не важко заключити, що Франція є в генеральному відступі від тих 7 засад і методів, що в останніх роках обідніювали і дезорганізували її життя.

Замітне при тому, що рішуча постава уряду стрінулась з дуже корисною оцінкою французької опінії. Бо на тлі власних дослідів і на тлі ситуацій, як внутрішньої, так і міжнародньої, французькі широкі круги населення бажають сильного уряду і з вдоволенням витають маніфестації тої правдивої сили, яку приписують урядові і не експерименти і погоня за дешевою популярністю, але реалізм; не насилля і не безсилля супроти беззаконних актів, а шанування приписів права.

Сторінка без політики.

ДИВОГЛЯДИ СВІТУ.

Раз-у-раз нотуємо на нашій сторінці найрізнородніші події та вчинки людей, які видаються нам іноді зовсім неймовірні, або чудернацькі. Зібрати всі ці дивогляди світу, як ми їх називаємо, доволі важко, всеж таки спробуємо їх сяктак зібрати:

Д-р Г. Ф. Геґґі з Белойту, Вісконсін, зробив свому 8-місячному синові штучні зуби (плиту), бо хлопець не мав чим їсти.

Судді краси признали, що панна Доріс Брук, 19 літ з Беверлі Гілс, Каліфорнія, має найкращі ноги.

Панну Льорейн Дженінґ, літ 22, з Елвуд, Іллінойс признали королевою доєння корів, бо за 3 хвилини вона надоїла 10 літер молока (вага поверх 22 фунти).

В Шікаґо в 1934 р. проголошено конкурс на кликання свиней з поля до дому (як це роблять на фабриках). Зпоміж усіх найголосніше кликала свиней пані Чарльз Гейз з Альфа, Ілл. До клику вживали слова „суу!", бо це одиноке слово, що його свині розуміють та біжать з поля домів.

До великих їдунів-жерунів у 1934 р. належав Й. Ватсон з Блекстон, Масс., який зів 60 яєць за пів години (із цього було: 13 яєць зварених на твердо, 19 на мягко та з 28 яєць зроблено яєшню), другий був А. Кармавіка з Отави, який зів 104 пампушки за 1 годину і 8 хв. та при тім випив 1/4 гальона води. Жаден з їдунів не був хворий по такім обіді.

А. М. Турнер у Вімблєдон, Англія, має найбільшого кота на світі. Кіт є 33 цалі довгий і важить 35 фунтів. За один раз кіт зідає 1 фунт волового мяса і пів фунта печінки.

В. О. Рід з Фресно, Каліфорнія, має незвичайну природну відпорність на укушення їдовитої гадини. Він дав себе покусати 119 разів ріжному гаддю і ні один раз не захорував.

Ворін Свінґл із двома синами в Равидав, Монтана, убив за один раз 128 тарахкавців.

Біллі Найгарт, літ 18, з Белейр, Огайо, має найкрихкіші кости, бо досі він мав уже поломані руки і ноги 63 рази.

На великій параді у Севастеполі, Каліфорнія, вживали скрипку, що 14 стіп довгу.

Ґері Мавнт, у Ню Брітен, Конетікот, зробив кишеньковий ножик, на 6 стіп і 7 цалів довгий, і важить 49 фунтів.

Г. Г. Райт, професор вищої школи в Юстон, Тексас, зробив столик із 22,168 кусників ріжнородного дерева. Довгі роки збирав ріжне дерево: дуб і тисину з Чорного Ліса в Німеччині, кедр із Лібанону, червоне дерево з Каліфорнії, біле дерево (клен) з Канади, дерево з вишні в Японії, чорне дерево в Бразилії і всі роди дерев, що ростуть у Злучених Державах. Зложення самих кусників забрало йому 16 місяців. Столик варт 1000 долярів.

Леслі Адамс, з Бакінгем, Англія, зробив ціле мале село із коробок з сірників. До цього ужив він 4 міліони коробок. Ніхто не може відгадати, де Адамс дістав стільки коробок.

Професор П. Ґіл у Зл. Д. П. А. узяв 100 центів із року 1919 і сто центів 1920 року, помішав їх і вкинув до великої коробки. За кожним разом знову мішав та потім витягав цента й нотував, з якого року був той цент. Виявилося, що із 100.000 (сто тисяч) разів, що він їх мішав — професор витягнув цента 1919 р. 49.855 разів і 50.145 разів цента з 1920 року, отож ріжниця нерівности на сто тисяч разів була лише 290.

Норіс Келом, славний пливак, плив рікою Місісіпі з Каіро у стейті Іллінойс, до Мемфіс, Теннесі — віддаль 225 миль — і ні разу не спочивав.

Панна Бі Коннор принесла на повітову виставу до Льос Анджельос літом 1934 р. китицю винограду, яка важила 112 фунтів.

А. А. Террі з Кушінґ, Оклягома, виплекав у свому городі білу редьку, яка була на 16 цалів довга і важила 3 фунти. Д. Ламберт із Сан Франціско виплекав гарбузи, поверх 5 стіп довгі. Ґ. Ф. Бризір з Сільвертон, Ореґон знайшов гриба, що важив 23 фунти. Підчас подорожі по ріжних стейтах Бризір загубив свого пса. По трьох місяцях пес прийшов домів, зробивши 2800 миль дороги. Подушечки на ногах пса були майже стерті аж до живого мяса.

Найтруднішa річ — це присвоїти колібри, одначе ця штука зовсім вдалася Р. Аєрові з Істонвіл, Кольорадо. Аєр терпеливо працював над цим 10 літ поки ці пташки почали прилітати до нього та пити мід із рожі, яку він тримав в устах.

Рекорд безперервного читання біблії здобув проповідник І. В. Пітчер з Бальтимуру, Меріленд, бо при помочі своїх двох асистентів перечитав цілу біблію за 52 годин і 25 мінут. А. Ґ. В. Ґрін з Кензас Сіті, Мізурі цитував цілих 10 годин важніщі розділи з біблії дослівно без одної помилки.

... долю листа. Тому й гніватись на таких адресатів не можна, але й хвалити їх ні за що, бо Редакція має клопіт.

КАЧКА В БУЗЬКОВІМ ГНІЗДІ.

В селі Пензлін недалеко Гамбурга трапилася на днях небуденна й дивна подія. А саме один із робітників поправляв дах сільського дому, на якому було гніздо бузька. Тому, що гніздо вадило йому в направі даху, робітник підійшов до гнізда і струнув його. Можна собі уявити його счудування, коли побачив, що з гнізда випала жива качка. Тоді робітник заглянув до середини гнізда і знайшов у ньому живі каченята, яким на щастя нічого не сталося. Тоді робітник умістив гніздо дбайливо на давньому місці. На вістку про цю дивну подію збіглися мешканці майже цілого села, які пояснювали собі її як добре віщування для цілого села.

Ця подія про качку правдива, хоч недовірчиві читачі подумають собі, що качка на даху була собі звичайною „журналістичною качкою".

Тайна листування.

Чи редактор часопису має право відкривати листи, які приходять до редакції на адреси співробітників?

Оттаке питання турбує не лиш наші редакції, але воно було теж актуальне і у Франції. Редактор часопису „Комедія", який тепер перестав виходити, Жан де Ровера, відкривав листи співробітників. Один із співробітників запротестував проти цього, покликуючися на те, що істнує закон про тайну особистого листування.

— Особисті листи можете діставати до себе, до дому — відповів редактор. — У листах, що приходять до редакції можуть бути статті, актуальні новинки, замітки, інформації і т. д. І такий лист може пролежати кілька днів.

Покривджений співробітник звернувся до суду. У першій інстанції суд станув по боці редактора і відкинув домагання співробітника. Та апеляційний суд зовсім інакше дивиться на цілу справу і засудив редактора на заплату відшкодування в користь співробітника 5.000 франків за спричинення моральної шкоди.

Оця справа актуальна в нас тому, що багато листів призначених для редакції приходить на адресу поодиноких редакторів і таким чином вони здебільша стають непридатні. Буває таке, що котрийсь із редакторів занедужає, або виїде на відпустку і тоді стаття чи навіть негайна важна вістка жде тиждень, два на адресата і тратить зовсім актуальність. Іноді така приватна адреса на редакційних листах, може накоїти чимало пакости і шкоди не лиш редакції але й цілому громадянству. З другого боку редактор, який кожночасно веде редакцію, має „нюх": знає безліч почерків і пізнає, який лист приватний, який редакційний. Але це не така проста справа, бо деякі автори скриптів чи постійні кореспонденти мають своєрідну амбіцію, щоб акуратно тільки той редактор справляв його скрипти, до якого адресований лист. Бувають теж і такі співробітники, які інколи „скаржаться" перед одним редактором на другого, з чого — очевидно — ніодин з них нічого собі не робить.

У наших обставинах найголовніший момент, який каже дописувачам адресувати лист на імя одного з редакторів є острах, щоб адреса української редакції не вгиджала прикро на ...

СТАРА ВОРОЖКА — ДОСТАВНИЦЕЮ ОТРУТИ.

У Банаті (Югославія) траплялися останніми часами доволі густі випадки затроєння. Поліція не могла довший час попасти на слід того, хто був доставцем отрути, якої хемічний склад вказував на те, що вона походить все з одного й того самого джерела і що отруту виготовляв хтось із якогось отруйного зілля.

Вкінці поліція почала підозрівати й слідити стару, 90-літню ворожку, яка перед кількома роками спровадилася до місточка Панчево. Всеж таки, хоч підозріння були оправдані й довели стару ворожку до вязниці, смертельні випадки затроєння далі повторювалися. Щойно перед кількома днями поліція попала на слід тієї жахливої афери.

А саме одна селянка зголосилася до молодої панянки, яка мала вже в тій околиці „славу" купчихи цілющих зел і напитків, за ліком для хорого мужа. Вислід такого лікування був фатальний, бо хорий помер негайно після того, як випив лік. Підчас слідства виявилося, що та панянка, учениця середньої школи, дістала від старої ворожки приписи, як приладжувати ліки й отруту за добрі гроші. Панянку арештували й вона призналася, що коли почула від згаданої зажуреної жінки про безнадійний стан хорого, вирішила, що хороба невиліччима і замість ліку дала отруту, щоб скоротити муки хорого.

Коли стару ворожку поставили віч-навіч з арештованою панянкою, вона призналася, що продавала отруту кожному, хто лиш цього забажав і що вона в багатьох випадках знала, що одно з подругів хоче позбутися при допомозі отрути другого. Багато її клієнтів купувало отруту для самогубства. Обі отруйниці станугь небавом перед судом.

ІДЬ ТІЛЬКИ ПРАВИМ БОКОМ У НАПРЯМКУ РУХУ!

Перед похороном Ґен. Тарнавського.

ПАНАХИДИ І СЛУЖБИ БОЖІ.

В четвер, в год. 18-тій о. мітрат Базюк у співслуженні численного духовенства відправив панахиду у храмі св. Юра.

В пятницю від 6-ої години ранку священики відправляли Служби Божі до год. 12.30. Після того церкву замкнули, щоб перенести труну ґенерала на середину церкви та підготовити все до вечірньої торжественної панахиди.

З краю надходять вістки, що по всіх церквах відправляють заупокійні Служби Божі та панахиди.

ҐЕНЕРАЛА ТАРНАВСЬКОГО ПОХОВАЮТЬ НА СТРІЛЕЦЬКОМУ ЦВИНТАРІ.

Діловий Комітет, що займається похороном ген. Тарнавського, задумав поховати б. Начального Вожда на Янівському стрілецькому цвинтарі. На це треба було спеціяльного дозволу влади, бо цвинтарі поляглих вже замкнені і на них нікого не ховають. У тій справі були на авдієнції у воєводи Білика сен. Юліян Павликовський і о. Антін Каштанюк, як голова Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил. Воєвода Білик не вирішив сам тієї справи, але виєднав авдієнцію у премієра Складковського в пятницю в год. 8-ій рано, на якій був сен. Остап Луцький. Премієр Складковський дав свою згоду на те, щоб ген. Тарнавського поховати серед могил поляглих стрільців на Янівському цвинтарі.

ЖАЛІБНІ ДЗВОНИ В КРАЮ.

Ненадійна смерть ген. Тарнавського потрясла до живого цілу нашу країну. Це видно з численних письм та телефонічних запитів до інституцій та редакцій. Багато делеґацій та поодиноких людей з найдальших закутин краю вибирається на похорон. Опріч того, як нас інформують, в суботу в 16-ій годині дзвонитимуть по всіх дзвіницях краю дзвони жалібний салют Ґенераловi на його останню дорогу.

КОМУНІКАТИ ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ.

Порядкова секція похорону урядує постійно при вул. Косцюшка 1 а, І. пов., тел. 233-55. Туди звертатися за вказівками щодо місця й участи в похоронному поході.

*

Діловий Комітет просить всі Установи і Товариства, які складають вінки, щоб разом з вінками вислали асисту з 8-ох людей, бо вінків не будуть везти, тільки нести.

*

Всі установи, що беруть участь у заупокійному богослуженні дня 2. липня ц. р., дістануть устні інформації в домівці впорядкової секції у пятницю 1. ц. м. від год. 20-ої при вул. Костюшка 1 а, тел. 233-55.

*

З кол Ділового Комітету просять усіх громадян, які хотіли би віддати свій останній поклін Ґенераловi, щоб зробили це до 12-ої години в суботу. В той спосіб можна буде вимінути натовпу безпосередньо перед похороном.

*

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ.

Б. Начального Вожда Української Галицької Армії бл. п. Генерала Мирона Тарнавського проведуть у глибокій жалобі на вічний спочинок: Українська Парляментарна Репрезентація у повному складі, Центральний Комітет і Ви, Члени Партії.

ЗА ПРЕЗИДІЮ:

Василь Мудрий, голова — Д-р Франц Свістель, секретар.

*

ДО ВП. П. ЧЛЕНІВ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УНДО У ЛЬВОВІ.

Президія УНДО просить усіх присутніх у Львові членів Центрального Комітету УНДО взяти корпоративну участь у похороні пок. Ґен. Мирона Тарнавського, б. Вожда Української Армії.

ПРЕЗИДІЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УНДО.

*

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА!

Українське зорганізоване жіноцтво міста Львова візьме корпоративну участь у похороні Вожда УГА Ґен. Мирона Тарнавського. Збірка в суботу 2. липня в год. 3.45 попол. коло головної святоюрської брами.

Мілена Рудницька.

КОМУНІКАТ МІЩАНСЬКОГО БРАТСТВА.

Виділ Т-ва „Міщанське Братство" у Львові взиває усіх членів взяти корпоративну участь у похоронах бл. п. ген. Мирона Тарнавського.

КОМУНІКАТ Т-ВА „ЗОРЯ".

Члени Т-ва „Зоря" зберуться в суботу 2. червня перед 4-тою год. під церквою св. Юра в такому порядку: Попереду орхестра, за орхестрою почот з прапором, за прапором Провід Т-ва, далі пані, за панями члени Т-ва й секції.

КЛЕПСИДРИ.

З приводу смерти ґен. Мирона Тарнавського появилися на мурах м. Львова клепсидри: від товаришів зброї, Молодої Громади, Червоної Калини, УКТОДІ, Т-ва Охорони Воєнних Могил, та спільна від усіх українських установ.

КОМУНАЛЬНІ КАСИ ОЩАДНОСТИ,

які діють на терені 4-ох воєвідств, виказують постійний розвиток і з кожним днем дістають нових вкладчиків.

Про це свідчать красномовно цифри льокат, які складають тисячі ощадників у К. К. О., що працюють у кожнім повіті і більших містах:

Тільки в одній місяці (травень 1938. р.) вплати на ощадностеві книжечки винесли зол. 15,675.000.—, коли в цім самім місяці минулого року вони дали зол. 15,191.000, зн. менше на зол. 484.000.—.

Загальний стан вкладів ощадностевих у К. К. О. на терені Галичини осягнув з кінцем травня 1938. р. майже зол. 244.000.000.— (на 569.000 ощадностевих книжечках).

НАРАДИ СЕНАТУ.

В пятницю, 1-го липня ц. р., відбулося перше засідання сенату цієї надзвичайної сесії. На початку засідання сенат вшанував память померших сенатора д-ра Бобровського і маршала сойму Цара. На знак жалоби перервали засідання на годину. Після перерви проф. Бартель, якого президент держави іменував сенатором на місце сен. Бобровського, склав сенаторське приречення. Сенат полагодив потім без дискусії всі справи денного порядку. Найближче засідання 6-го липня.

ЗАСУД ЯРОСЛАВА БАРАНОВСЬКОГО В РОТТЕРДАМІ.

В Роттердамі відбувся процес проти Ярослава Барановського, який приїхав туди 23. травня ц. р. по вбивстві полк. Евгена Коновальця. Суддя д-р Бронґерс засудив Барановського на два місяці вязниці за нелеґальний перехід кордону, на основі фальшивого пашпорту з фальшивою фотографією. Розправа виявила, що Барановський мав спочатку нанзенівський пашпорт, опісля дістав від якогось чеського студента Бора пашпорт, на основі якого приїхав до Голяндії. Суд умотивував, що Голяндія в обороні своєї безпеки мусить карати з цілою рішучістю пашпортові фальшування. — Низький вимір кари умотивував тим, що провина Барановського не була звернена проти Голяндії.

Барановського відвезли зараз до вязниці, пашпорт Бори знищили і виставили йому нанзенівський пашпорт на його дійсне прізвище.

—o—

ЖАХЛИВА БУРЯ НАД ПОЛІССЯМ.

Над Поліссям пройшла вдруге нагальна буря з градом і громами. Втрати, які спричинили громи, пошкодовані рахують загально на 100.000 зол. В лунинецькому повіті на просторі коло 300 гектарів град знищив землеплоди від 75 до 100 відс. Крім того громи убили коло 10 осіб в ріжних місцевостях, а 6 осіб поразили.

—o—

ЯПОНІЯ НЕ ЗАМИРИТЬСЯ З КИТАЄМ, ДОКИ НЕ УСТУПИТЬ ЧАНКАЙШЕК.

Японський міністр закордонних справ заявив, що поголоски про те, немов би посторонні держави пробували посередничити між Китаєм і Японією, є безосновні.

Між Японією та Китаєм не може дійти до замирення, доки істнує уряд Чанкайшека. Японія заявила ще в січні, що не буде переговорювати з тим урядом і ця заява є дальше правосильна.

ЗМІНА НА ПРОВІДНИХ СТАНОВИЩАХ ЯПОНСЬКОЇ АРМІЇ В КИТАЮ.

Командантом японської армії, що оперує в північному Китаю, на місце ґен. Теравсі став ґен. Ксібо, б. ген. губернатор Кореї; його шефом штабу стане ген. Доїгара. Ґен. Шіґетсу заступить ген. Кіту на становищі начальника політичних справ.

Провід військ, що наступають вздовж лінії Пекин-Ганков, обійме ґен. Уметсу.

—o—

ПАПСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ В ТОКІО ПРОТИ БОМБАРДУВАННЯ КИТАЙСЬКИХ МІСТ.

Як подає „Осерваторе Романо", апостольська столиця поручила апостольському делеґатові в Токіо висловити побажання, щоби підчас воєнних операцій у Китаю японська армія не бомбардувала отвертих міст.

Міністр Уґакі запевнив в імени уряду, що японське командування вживе всіх засобів, які відповідають воєнним вимогам, щоб забезпечити долю цивільного населення.

Розвязали читальню „Просвіти" у Верині.

Воєвідський уряд у Станиславові, рішенням з 20. VI. ц. р. розвязав читальню „Просвіти" у Верині під притокою, що це товариство „викрача пшецівко обовйонзуйонцему праву в спосуб заґражайонци безпеченьству, спокойові і порьондкові публічнему, устальоним для стоважишеня закресові і способом дзяланя, не одповяда варункoм свего правнего істнення".

Проти цього рішення вносить читальня відклик до Міністерства Внутрішніх Справ.

Окрема парляментарна комісія розглядає справу зради військової тайни у британській палаті громад.

Британська палата громад вибрала у четвер окрему комісію з 14-ох послів, яка має розглянути справу посла Сандіса; вона приступила негайно до праці, яка потриває мабуть 4 тижні. Вона зложить звіт парляментові, заки він почне літні ферії (від 29. ц. м.).

Комісія буде відбувати свої засідання — явні і тайні — в будинку парляменту. Вона буде мати компетенції найвищої судової інстанції. Посол Сандіс подав з трибуни палати громад деякі тайні інформації про британські протилетунські сили на основі тайного документу, що опрацював командант летунства. Військова влада почала слідство, щоб найти особу, яка зрадила тайний документ, але палата послів спротивилася переслуханню посла Сандіса, бо це нарушувало би незалежність законодатної влади. З огляду на те справу передано на внесок прем. Чемберлена окремій парляментарній комісії.

—o—

Невтральність скандинавських держав.

Як довідується Німецьке Інформаційне Бюро, оголошено засади невтральности, що їх приняли скандинавські держави.

Згідно з тими постановами, ворожі кораблі не мають вступу на територіяльні води, хіба тоді, коли вони загрожені.

Данія і Швеція дозволили воєнним кораблям перепливати через деякі райони своїх територіяльних вод з обмеженнями.

Заборонено також воєнним літакам воюючих держав перелітати над територією скандинавських держав. Швеція та Данія допускають деякі винятки.

На перехресті звільни хід воза!

З життя українців у Німеччині.

НОВІ ФІЛІЇ „УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ".

В останніх тижнях оснувалися дві нові філії „Українського Національного Обєднання" в Німеччині: у Бремен і на Поморю. Таким чином УНО має тепер разом з філіями у Відні, Данціґу і Гафельлянд разом пять філій.

ДРУКОВАНИЙ ОРГАН У. Н. О.

Видаваний досі на цикльостилі орган У. Н. О. „Український Вістник" виходить почавши від червня як друкований місячник. Це сьогодні єдиний друкований український періодик у Німеччині. Редакція „Українського Вістника" заповіла в останньому числі, що перемінить небаром орган У. Н. О. на двотижневик.

БУДОВА ПАМЯТНИКА СЛ. П. ПОЛК. К. НОВОХАЦЬКОМУ.

У. Н. О. перебрало на себе почин поставити памятник на могилі бл. п. Костя Новохацького, голови Української Військової Місії в Німеччині і пізнішого голови Союзу Українських старшин у Німеччині. Ця могила находиться на берлінському православному цвинтарі і має тільки деревляний хрест. Досі вплинули вже на цю ціль до У. Н. О. жертви від українського громадянства в Німеччині й еміграції за океаном на суму 300 нім. марок. Скоро вже буде мати Берлін дві гідно впорядковані могили учасників визвольних змагань 1917—20 рр. — полк. Д. Вітовського та його адютанта четаря Ю. Чучмана і полк. К. Новохацького.

ВІДЧИТ Д-РА О. ГРИЦАЯ В БЕРЛІНІ.

Дня 21. червня закінчило У. Н. О. теперішній сезон імпрез викладом відомого українського поета й літературного критика д-ра О. Грицая п. н. „Тарас Шевченко й сучасне українство". Реферат був виголошений у німецькій мові для відмічення перед німецькою публикою 100-річчя звільнення Шевченка з кріпацтва.

Що з учительськими посадами?

Довідуємося, що досі ніхто з учительських кандидатів не одержав учительської посади на терені львівської шк. кураторії. Чому це так — не відомо. З одного боку — катастрофа, бо більш ніж міліон дітей не дістає науки, а з другого нема посад. Польська преса пише про **недостачу кандидатів** на вчителів, а тимчасом **самих українських безробітних учительських сил є понад 1.300.** Зачуваємо теж, що одна тільки львівська шк. кураторія потребує коло 800 нових сил, щоб заспокоїти своє запотребування на навчальний персонал у вселюдних школах. Пригадуємо, що перед двома роками сойм ухвалив підвишку буджету міністерства освіти саме для піднесення кількости етатів у вселюдних школах. Згідно з тим щороку мали приняти 1.000 нових кандидатів. Та це робили всього два роки. В цьому шкільному році про приняття ні чичирк. Знаємо, що не **приняли ні одного українця,** але знаємо теж, що спинили перенесення українців. Чи це діється в цілій Польщі — не знаємо. Причини цього явища теж не відомі.

Кажуть, що один з послів хотів у цій справі заінтерпелювати мін. Свентославського на останній освітній комісії. Однак міністр відмовився від офіційної відповіди. Мовляв, справи етатів нема на денному порядку надзвичайної соймової сесії! Можеб це заломання в поширенні учительських етатів відповідні чинники вияснили прилюдно? Адже тут річ іде про тисячі безробітних і про понад міліон дітей поза школою! Це явища, які хвилюють громадянство і його не можна заспокоїти формальностями.

——o——

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

СТУДІЇ В ПОЗНАНІ.

1. **Познанський університет** має 5 виділів: правничо-економічний, лікарський з фіз. вихованням, математично-природничий з фармацевтичним виділом, гуманісичний, та рільничо-лісний. На лікарському виділі вступний іспит, устний та письменний, з обсягу фізики й хемії, а також зі загальної інтеліґенції; на фармації письменний та устний іспит з математики або фізики до вибору; на фіз. вихованні іспит з фізичної справности, психометрична проба та спеціяльні лікарські оглядини. (Звичайні лікарські оглядини обовязують на всіх виділах). На лікарському виділі крім вступного іспиту відбувається ще конкурс матур, себто першенство мають кандидати з добрими матуральними свідоцтвами. На виділах зі вступними іспитами число місць обмежене, на інших ні. Студії тривають на фізичному вихованні 3 роки, на фармації, правно-економічному й рільничо-лісному виділі 4 роки, на медицині 16 триместрів (5 літ і 1 триместр). **Оплати:** Річна оплата 200 зол. (в трьох ратах). На першому році платиться: чесне 200 зол., вписове 30 зол., вступний іспит 10 зол., маніпуляційна оплата 10 зол., лікарські оглядини 4 зол. (три останні оплати перед внесенням подання). На підставі свідоцтва незаможности можна прохати відложити оплати на 10 літ, але на першому році це майже безвиглядне. Подання треба вносити у вересні (докладні речинці складання подань та вступних іспитів і лікарських оглядин будуть устійнені щойно в серпні — тоді їх проголосять у пресі). Подання треба писати на окремому формулярі, на якому треба наліпити також 2 знимки. До подання треба долучити: 1) метрику, 2) свідоцтво зрілости, 3) свідоцтво про відношення до військової служби, 4) свідоцтво лікарських оглядин, 5) евент. свідоцтво моральности (як була перерва в студіях), 6) посвідку квестури про вплату 10 зол. маніпуляційної такси і 10 зол. на вступний іспит.

2. **Висока Торговельна Школа** (В. Ш. Г.). Студії тривають 3 роки. Тепер, коли школа має академічні права, мають увести 4-тий рік, та це ще непевне. Подання складати у вересні та з початком жовтня. Залучники ті самі, що на університеті. Вступних іспитів нема. Річна оплата 360 зол. (по 40 зол. місячно). Вписове 30 зол.; дрібні оплати 12 зол. кожного триместру й 10 зол. робітня (річно). Звільнення на першім році виключене, на дальших можливе.

3. **Вища Школа Будови Машин і Елетротехніки** (Паньствова Вижша Шк. Б. М. і Електротехніки, Познань пл. Берґера). З початком нового акад. року буде відкрита з машиновим виділом. Студії тривають 3 роки. Приймає студентів з матурою і зі вступним іспитом з математики й фізики з обсягу 8 кл. ґімн. Іспит відбувається коло 6—8. IX. Подання треба внести до дня 20. VIII. ц. р. До цього долучити: 1) метрику, 2) життєпис, 3) свідоцтво моральности (якщо кандидат мав перерву в студіях), 4) матуричне свідоцтво. Річна оплата 200 зол. Вступний іспит 15 зол. Подання слати на подану вгорі адресу і то скоро, бо місць мало. (Школа приймала зголошення вже від зими ц. р.). Школа випускає добре приготованих фахівців. Українські студенти повинні в першу чергу звернути на це увагу, бо нам треба добрих фахівців у нашому молодому промислі.

4) **Школа для пістунок Червоного Хреста** (Школа Пеленґнярства польскеґо Червонеґо Кшижа, вул. Ґротґера 5). Наука триває 2 і пів року. Приймають учениць між 18 і 35. р. життя. Всі учениці мусять мешкати в інтернаті. Вимагають свідоцтва 6 кл. ґімн. Головну вагу звертають на здоровля кандидатки. Подання можна скласти до 15. серпня, але чим скоріше, тим краще, бо звичайно подань буває дуже багато. До подання долучити: 1) свідоцтво громадянства, 2) метрику, 3) виповнений формуляр (пересилає школа), 4) свідоцтво щіплення віспи, 5) 2 знимки. Свідоцтво здоровля виставляє засадничо шкільний лікар, але кандидаткам зпоза Познаня може виставити місцевий лікар — найкраще фізик. Лікарське свідоцтво має бути датоване в серпні, тому подання треба внести раніше. Свідоцтво долучити потім. Оплати: вписове 50 зол., місячна оплата за науку й утримання для стипендисток 80 зол. Стипендію дістає кожна учениця, за що зобовязується по скінченні студій працювати 3 роки там, де її вкаже П. Ч. Х. Крім цього 25 зол. річно на дрібні видатки й поверх 200 зол. на однострій (у кількох ратах). Вписове треба вплатити до 14 днів по завідомленні про принятгя.

5) **Державна Садівнича Школа** (Паньствова Школа Огродніча вул. Домбровського 159). Наука триває 3 роки. Спеціялізація на виділах городової продукції або декоративного городництва. Умовини приняття: свідоцтво VI. кл. ґімн. старого типу або 4 кл. нового типу і не більше як 19 літ життя. Подання до 15. VIII. Долучити: 1) шкільне свідоцтво, 2) життєпис, 3) метрику, 4) дозвіл батьків, 5) знимки 4×5, 6) евентуально свідоцтво моральности. Оплати: 10 зол. вписове, 25 зол. кавція і 200 зол. річно чесне.

6) Школа декоративного мистецтва й мистецького промислу (Школа Штук здобнічих і пршемислу артистичнеґо вул. Святославська 5). Наука триває 5 літ, два підготова, 3 спеціялізація на 6-ти виділах: переплетництва, кераміки, різьби в металю, внутрішньої архітектури та текстильному. Вимоги: свідоцтво 7-ої кляси народньої або 4-ої серердньої школи, вік 15 літ, для кандидаток 16. Вписи з початком вересня. Залучники до подання як вище (без знимки). Обовязує вступний іспит з рисунків. Оплати: кожний семестр 100 зол., вписове 10 зол. і вступний іспит 5 зол. Діти урядовців і військових платять 50%.

Місячне утримання в Познані коштує 60—80 зол. Українські студенти майже не можуть рахувати на стипендію чи інші допомоги, в найкращому випадку можуть їм відложити оплати на вищих роках. Щодо виглядів на прийняття, то минулого року приняли на медицину 9-ох українців, а на фармацію ніодного. На інших виділах університету та по інших школах обмежень для українців нема. Багато українців студіює у Високій Торговельній Школі та у Вищій Школі Будови Машин.

Тому, що У. С. Г. від вересня переносить свою домівку, треба звертати увагу на серпневі українські часописи, де буде подана адреса нової домівки У. С. Г. і години дижурів. Абітурієнти, що будуть студіювати у Познані, повинні взяти зі собою членські виказки „Рідної Школи", „Просвіти" й місцевої студ. філії (як така є), бо У. С. Г. прийматиме в члени лише таких, що викажуться згаданими виказками. За всякими іншими інформаціями звертатися в часі ферій на адресу: Ярослав Кришталович, Чорнокінці Малі, п. Чорнокінці Великі, коло Копичинців. На відповідь залучити марку.

Українська Студентська Громада, Познань.

——o——

НОВИНКИ.

— **Лиси, пелеринки, кравтки з футер** виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймаю футра до перехову літом. 3229

— **Недуга през. д-ра Е. Петрушевича.** З Берліна повідомляють, що там важко занедужав на ниркове каміння през. д-р Е. Петрушевич.

— **Виділ Українського Лікарського Товариства** закликає своїх членів взяти корпоративну участь у похоронах б. Начального Вожда У. Г. А. ґенерала Мирона Тарнавського, які відбудуться в год. 4. попол.

— **Репресії за панахиди підчас Зелених Свят.** Львівське повітове староство веде карні доходження проти греко-католицьких священників у звязку з доносами поліції немов би панахиди підчас Зелених Свят відбувалися за бл. п. полк. Коновальця. Такі доходження між іншим веде львівське староство проти о. Круцька з Ременова, о. дек. Пилипця з Підлісок Великих, та о Бресденя з Яричова Нового.

— **Погрожують збірною відповідальністю.** Поліцаї зі станиці поліції в Ставчанах б. Львова заявили на кілька днів перед Зеленими Святами місцевим громадянам: п. п. Діdиковi Михайлові, Дідикові Миколі, Морозові Миколі та Івасикові Володимирові, що вони особисто будуть відповідальні за будьякі події, передовсім співи, на Стрілецьких Могилах підчас Панахиди. До зібраних людей будуть стріляти, а згадані особи негайно підуть до арешту. Крім цього категорично домагалися від місцевого священника о. Ів. Ратича, щоб не відправляв Панахиди під загрозою 300 зол. кари за співи навіть „Боже Ве-

ликий"... Відколи це одиниці мають відповідати за громадян цілої громади — тимбільше, що хтось може спровокувати цілий інцидент? Що на це компетентна влада?

— **На якій основі староста домагався зміни обряду?** Перемишлянське старосотво покарало о. О. Боднара, пароха в Борщеві, гривною 100 зол. або 30-денним арештом за те, що він відіслав повідомлення старостсва про виступлення його парохіянина, Теодора Заплатинського, з гр.-кат. Церкви, з дописокою „не приймається до відома". Повідомлення, датоване днем 31. січня ц. р. Окружний Суд в Бережанах обнизив кару на 30 зол., зі заміною на 10 днів арешту. Ця судова розправа виявила, що Т. Заплатинський ні 31. січні, ані ніколи передтим, ні устно, ні письменно, виступлення з гр.-кат. Церкви не зголошував — так зізнав під присягою в суді. Що на такі практики старости в Перемишлянах скаже вища влада і прокуратор? За що покарало старосто пароха місячним арештом?

— **Опалюючись на сонці не забувайте,** що найбільш ефектовні знимки з пляжі дістанете на панхроматичних матеріялах з єдиної української фото-крамниці Е-комп, Львів, вул. Сикстуська 29. Тел. 203-30. 1639.

— **Дирекція Клініки** скірних та венеричних недуг Університету Я. К., вул. Пекарська 69, повідомляє, що амбуляторія Клініки у вакаційний час буде чинна щодня від год. 8—10 рано крім неділь і римо-католицьких свят.

— **XIV. зізд представників „Звйонзку Музеуф"** відбув свої наради дня 27. і 28. червня ц. р. у Судомирі. Від українських музеїв взяли участь проф. д-р Свенціцький зі Львова, проф. Филипчак з Самбора і Кобринський з Коломиї. Судомир — старинне місто з багатьома памятками, про що вже була в нас згадка (в р. 1934) п. н.: „Судомир та його викопалини". При відновi катедри відкрито в 1934 р. під грубою верство вапна византійські малюнки, під ними написи, написані кирилицею. Тепер відновляють і частинно перемальовують цю катедру, при чому старанно усунено вже, чи замазано дуже цінні написи, що пять віків перестояли під тими малюнками. Легко далося усунути зі стін первісні написи, али не можна змінити історії ні записок Галицько-Волинської Літописи.

— **Львівська хроніка.** На перехрестю вулиць Третього Мая і Костюшка промисловець Ст. Мурин наїхав минулого четверга на Емілію Задорожну, яка легко потовклася. Годину пізніше шофер П. Явір переїхав при вул. Клепарівській С. Береріша, якого відвіз на рятункову стацію. — **При вул. Городецькій самохід наїхав на фіру А. Якеляшка та ушкодив віз.** — При вул. Пілсудського ч. 15. впала дошка з руштування на голову мулярського помічника М. Боша, якого і важко зранила. — Окружний суд у Львові засудив Ст. Лупія з Камінки Волоської на 6 років, К. Фітя з Добрян на 2 роки вязниці за злочин державної зради зі ст. 97. к.к.

— **Ледви вирятував лікаря з води.** Лікар д-р Кушнір з Бучача купався у Стрипі недалеко Язлівця. Нагло почав тонути. Йому поспішив в допомогою начальник пошти Гурський і по довгих зусиллях вирятував його від смерти. Слід згадати, що начальник Гурський вирятував уже кілька осіб у подібних умовинах.

— **Град у Бучаччині.** Над бучацьким повітом лютував буревій з градом, що заподіяв величезні шкоди на полях. Найбільше шкоди заподіяв на полях сіл Сороки і Поляни, де град знищив зовсім збіжжя на просторі понад 500 моргів. Таких катастрофальних наслідків не памятають найстарші люди в цілій околиці.

— **Пожежа в Бучаччині.** В загороді Славка Олексевича у Грегорові, пов. Бучач, вибухла пожежа, яка знищила господарські будинки з інвентарем і дах хати. Шкоду рахують на яких 3.000 золотих.

— **Бандитизм під Коломиєю.** В кількох селах Коломийщини загніздився бандитизм, зокрема опанував такі села: Ключів Вел., Мишин, Вербіж В., Сопів, Кіданч, Дятківці і Раківчик. Бандитизм в останніх чотирьох селах так розрісся, що люди вечером не виходять з хати, між собою розмавляють з острахом, бандитських подвигів голосно не обговорюють або взагалі про них не говорять. В останніх двох тижнях бандити обікрали кооперативу в Кіданчі, сильно побили і зранили касієра кооперативи в Дятківцях, обікрали сторожа кооперативи в Кіданці, який ночуючи в кооперативі, лишив господарство на жінку і діти, вкінці обікрали кооперативу в Сопові. Неймовірне, але правдиве. Інтервенція в поліції залишається без успіху. До того поліція приходить на місце злочину дуже пізно. Нарід шепоче і не може собі пояснити, як довго будуть тревати ці нечувані ненормальні відносини. Дивуються тимбільше, що бандитські напади відбуваються під самою Коломиєю. Невжеж це свідчить про чиюсь безсильність, байдужність чи навіть злу волю? Хіба громадяни мають право домагатися, щоби в їх селах знищити бандитизм, навести остаточне приблизний порядок та дати можність і без того серед тяжких відносин свобідніше і без страху перед нападом жити. Може б компетентна влада звернула на це свою увагу.

— **Грабунковий напад під Городенкою.** 4 км. від Городенки невідомі бандити напали на купців: Янкнера, Бухгальтера і Нахтігаля та забрали їм 400 зол. Крім того бандити перетяли посторонки від воза, щоб унеможливити погоню.

— **Вистріляли всіх псів у Манаєві.** Скажений пес покусав свого власника І. Дика та його доньку в Манаєві пов. Зборів, кільканацять псів, коня і корову. Наслідок був такий, що покусаний кінь теж сказився. Коня вбили з доручення ветеринарного лікаря. Вистріляли теж усіх псів у Манаєві. Покусаного господаря та його донькою заопікувалися лікарі. В сусідній громаді Гарбузів скажений пес покусав господаря Івана Кривчука, яким теж заопікувалися лікарі.

— **За девізові провини** відбулася розправа перед окружним судом у Торуні. На лаві підсудних засів Гінтер Ебенгардт, Алісія Шнайдер і Карло Тремкель. Суд засудив Еберґардта на 18 місяців вязниці і 2.000 зол. гривни, Алісію Шнайдер і Карла Тренкля по 6 місяців вязниці та по 1.000 зол.

— **Буревій над Ковном.** Минулого четверга лютував над Ковном буревій, що заподіяв великі шкоди. З богатьох домів буревій позривав дахи, повиривав дерева з корінням і затопив човна на Німані. На воєнній летовищі вітер підхопив літак і кинув ним 30 метрів оподалік знищивши його. Буревій позривав теж телефонічні і телеграфічні дроти. Вагато осіб важко ранених.

— **Стерилізація подруг, які розводяться.** Відомий противник розводів посол Поліо зголосив у парляменті в Отаві законопроект про стерилізацію подруг, які домагаються розводу. Свій законопроект зголосив Поліо на засіданні підчас якого парлямент приняв 14 декретів у справі розводів. Свій законопроект мотивував тим, що уваления такого закону відобрало би взагалі охоту подругам розводитися. Тепер парлямент в Отаві вирішує розводові справи для провінції Квібек, в якій католицькі суди не дають взагалі розводів. Інші провінції поладнують самі ці справи.

— **Край з 10-ма парляментами і 100-ма міністрами.** Ректор університету Торонто Коді заявив, що Канада є країною з найбільше розвиненою транспортовою сіткою, з високими податками і з найбільшим числом урядів. Ці три болячки Канади загально відомі, але дотепер ніхто не скритикував одночасно всіх цих болячок. Промовець пригадав, що на 11 міліонів громадян Канади припадає 10 парляментів, 10 премієрів і майже 100 постійних активних міністрів.

— **Велитенські розміри повені в Японії.** З комунікату японського міністерства внутрішніх справ виходить, що повінь потягнула за собою смерть понад 300 осіб. Крім того кількасот осіб є ранених. Вода залила 300.000 домів і зірвала 104 мости. В усіх частинах краю земля обсунулася в 107-ох місцевостях. Найбільші розміри катастрофи є в самому Токіо де вода зірвала 11 мостів і де втопилося 40 осіб. В Йокогамі земля засипала 14 осіб. Усі залізничі шляхи, що вели з Токіо, перервані. В усіх місцевостях, що їх навістила повінь, кипить гарячкова праця рятункових військових віддідів.

— **Страйк проти підвишки ціни бензини.** Французька преса пише, що організація французьких автомобілістів підготовляє демонстраційний страйк проти підвишки цін бензини. До страйку приступлять і власники приватних самоходів і шофери париських таксівок. Власники самоходів стримаються один день від купна бензини.

— **Девятнацятий раз піддається операції.** Відомий париський лікар електрорадіольог париських шпиталів Туршін мусів піддатися 19-ій зчерги операції тому, що недуга далі поширюється. Лікар Туршін важко занедужав від раду. Лікареві, відтяли вже долоні і рамена.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

В кожній місцевині, в день ювілейного Свята „Просвіти" на всіх вікнах ювілейні наліпки „Просвіти"!

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

З кіна.

КІНО АПОЛЬО: „СПРАВА ПРИ ЗАЧИНЕНИХ ДВЕРЯХ".

Перша фільма складена славним німецьким актором Павлом Веґенером, що залишив собі в ній тільки дрібну, сіру ролю. Є це драма, що нагадує славну колись „Мадам Ікс" або „Жінку, яка вбила" — родинна драма з легким кримінальним посмаком, але поправді дуже добре передумана і без усяких дешевих т. зв. кінових ефектів. Гарний привабливий мужчина у силі віку появляється у великому місті; він уміє своєю поведінкою зєднати собі загальну симпатію, як теж відновити знайомість з жінкою заміжньою, що не хоче мати з ним нічого спільного. Кожна сцена і подробиця дібрана тут так, що вся дія збільшує нашу цікавість аж до останньої хвилини. У головних ролях Ольга Чехова, Іван Петрович „давно вже не бачений Альфред Абель і дві добрі молоді артистки. Фільма в німецькій мові.

——о——

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Поклін Героям. Походи на пикулицький цвинтар що відбуваються кожного року в першу неділю по Зелених Святах — це стихійні величаві походи, в яких бере участь кільканацятьтисячна маса українського громадянства довколичних повітів, в яких бере участь і молодь і доріст і дітвора і сивоголові дідусі та бабуні, що з далеких сіл підводами, чи пішком, спішать віддати поклін борцям за волю. Цьогорічний похід на пикулицький цвинтар відбувся в неділю 19. п. м. В год. 13.30 зпід катедрального храму рушив похід зорганізовано до Пикулич. На чолі ішла молодь, за нею комбатанти У. Г. А. і перемиське громадянство, опісля делегації з вінками (330 і кільканадесять китиць). За вінками ішли непроглядні маси селянства, церковні процесії і 27 священиків з катедри і довколичних парохій під проводом о. крил. Ів. Кичмара, о. кап. В. Гриника і о. дек. Ос. Мариновича з Війська. В поході пригравала дута орхестра чит. „Просвіти" в Перемишлі та співали хори читалень „Просвіти" з: Мацькович, Дуньковичок, Германович, Болестрашич і Пикулич та хор перемиської молоді. Не було лише хору перемиського Бояна, який чомусь від кількох літ не бере участи в поході на пикулицький цвинтар. Підчас походу маси зберігали зразковий лад. На цвинтарі, на високій могилі у стіп високого залізного хреста, проєкту мист. О. Кульчицької, у гуцульському стилю, духовенство відправило панахиду, а о. кап. В. Гриник виголосив прегарну, високопатріотичну проповідь. Могутній спів молитви „Боже Великий" закінчив поклін борцям за волю. З цвинтаря відійшло духовенство, відійшли процесії, делегації, маси народу, а сотки дівчат, старенькіх сивоголових дідусів та матерей з маленькими діточками набожно поклякали довкола могили і довго-довго молились та оповідали діточкам легенду про героїв. Не від речі буде підкреслити дуже важну справу а саме: потребу заінсталювання мегафонів. Правда, мегафони це дорога річ — але ця поверх 20.000 маса учасників, що приходить з великим пієтизмом на пикулицький цвинтар варт цього видатку.

К-ж.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Данило Харамбура: ОСИП МАКОВЕЙ. (Автор оповідань з міщанського побуту). Накладом Видавничої Кооперативи „Гарт" Яворів, 1938. 8-ка, стор. 32.

Данель Дефо: РОБІНСОН КРУЗО, друга частина. Його мандрівки по широкім світі. Львів 1938. Накладом В-ва „Світ Дитини". Стор. 80, ф. 16°.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА МОВА. Науково-популярний місячник, присвячений вивченню української літератури. Рік VI. Ч. 6. Червень, 1938. Жовква. Зміст: І. Огієнко: Сприкметникові дієприкметники в сучасній літературній мові. — Проф. В. Барагура: Ідея й форма літературного твору. — Ів. Огієнко: Складня української мови. — Проф. Фр. Тихий: Замітки до лемківського словника.— Ів. Огієнко: Давньоєврейська поезія. — Ол. Чернова: Про мовні засоби М. Обідного. Здрібнілі слова в нашій поезії. — Проф. П. Кривоносюк: „Рідна Мова" вказала національну дорогу рідній мові. — Проф. Яр. Гординський: Повість у Радянській Україні. — Проф. Ів. Филипчак: Зробіть „Рідну Мову" журналом і літературним. — С. Криляч, о. Ол. Герета: Рідномовні замітки. — Від Адміністрації.

РІДНА ШКОЛА. Ілюстрований часопис для всіх. Двотижневик. Рік VII. Ч. 11. З 1-го червня 1938. Львів. Зміст: Д-р Є. Ю. Пеленський: Підсумки українського виховання за 350 літ. — Таня Петрошик: „Гарячий день" у київській школі. — Замість величавого — тихий 70-літній ювилей „Просвіти". — Д. Коренець: Львівські фахові школи. — Введення московської мови як предмету по школах на Великій Україні. — Курси Р. Ш.

для провідниць дитячих садків: у Львові, в Самборі. — Д-р Іван Великорецький: Тридцятьліття гімназії Р. Ш. в Яворові. — Державні і приватні школи на Волині. — Д-р Петро Біланюк: До чого змагає сучасна школа взагалі і Рідна Школа зокрема? — о. Михайло Цегельський: Давні церковні братства і школи в Камянці Струмиловій. — Петро Кривоносюк: Застосування ідеографічного методу в навчанні українського письма. — Загальні Збори Кооперативи „Рідна Школа“. — Нові вінцеві приписи для абсольвентів гімназій і ліцеїв. — На тернистому шляху. — З життя Рідної Школи. — Бібліографія. — Рівні вісти.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Ілюстрований журнал історії та побуту. Річник X. Ч. 6. Червень, 1938. — Львів. Зміст: Ол. Бабій: На Київських Горах. — Теодор Марітчак: Між двома фронтами. — Сергій Федоров: Азов. — Федь Триндик: [illegible] усміхи. — Василь Сосенко: Моя перша [illegible] з Спиченом Петлюрою. — о. Михайло Божак: Обидвi[illegible] в Березолі. — Микола Лебединський: Червоний червень. — П. Миговчич: При VII-ій Львівській Бригаді на Великій Україні. — о. Іван Левицький: Український галицький полк в роках 1920-1922-1923 на Великій Україні. — У двацятиліття походу на Київ. — І. Ш.: Бібліографія.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ. Орган Українського Технічного Товариства. Рік XIV. Ч. 6. Червень, 1938. Львів. Зміст: Інж. Арсен Шумовський: Досвід[illegible] спостережень з практики будови новочасних [illegible] паровозів. — Інж. Маріян Подлуський: За українсько технічно словництво. — Технічно-господарський склад. — Звіти, рецензії. — З життя У. Т. Т.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Рік 17. Ч. 10. Червень 1938. Львів.

УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ. Місячник присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкіллях і питанням суспільної опіки. Рік І. Ч. 4. Червень 1938. Львів.

ШЛЯХ. Релігійно-громадський часопис для народу. Рік II Ч. 6. Червень, 1938. Луцьк.

НА СЛІДІ. Журнал молоді. Рік III. Ч. 6. Червень, 1938. Львів.

МІСІОНАР Пресвятого Серця Ісусового. Річник 41. Ч. 6. Червень, 1938. Жовква.

ДЗВІНОЧОК. Часопис для українських дітей. Рік VIII. Ч. 80. Червень, 1938. Львів.

СОНЕЧКО. Український часопис для дітей. Рік видання III. Ч. 10. Червень, 1938. Рівне.

ВІСТНИК МАРІЯСЬКИХ ТОВАРИСТВ. Львів, січень-червень 1938. Р. IV. Ч. 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Субота 2. 7. год. 8. веч. „Люди в білому“ премієра.

Неділя 3. 7. год. 4. попол. „Воля королеви Мадагаскару“. Год. 8. веч. „Люди в білому“.

Театр Ріжнородностей:

нечинний на час літніх ферій.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ПЕРЕМИШЛЯНИ:

2. 7. Сузанна.

3. 7. Ой не ходи Грицю.

Потім театр іде до Рогатина.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

КУТИ:

2. 7. Безталанна.

КОБАКИ:

3. 7. год. 4. попол. Гетьман Полуботок.

КОСІВ:

3. 7. Гетьман Полуботок.

ЖАБЄ:

4. 7. Пісня Бескиду.

5. 7. Чесна Сузанна.

Театр прийме до хору тенорів і басів.

КІНА.

АПОЛЬО: „При зачинених дверях“.

АТЛЯНТИК: „Таємний противник“.

БАЛТИК: „Прокляний острів“, „24 години кохання“.

ВАНДА: „Прокажена“ та „Ординат Міхоровський“.

ГРАЖИНА: „Подружжя про око“, „Мазур“.

ЕВРОПА: „РОБЕРТ І Гльорія“ (Магда Шнайдер).

КАСІНО: „Анонімовий любко“.

КОПЕРНИК: „Серце і шпада“.

МАРУСЕНЬКА: „Серце і шпада“.

МЕТРО: „Орлик“, „Бродвей Біл“.

МІРАЖ: „Сан Франциско“.

МУЗА: „Саратога“, „Шість літ кохання“.

ПАЛЯС: „Пікова дама“.

ПАКС: „Я винувата“ з Даніелею Даріє.

РАЙ: „Каце“ з Даніелею Даріє.

РІЯЛЬТО: „З кохання недостаточно“, „Все жінчина правда“.

РОКСІ: „Дівча з темпераментом“.

СВІТ: „Чорний орел“, „Дівча з Парижа“ з Лілі Понс.

СТИЛЕВЕ: „Світ говорить про нас“

ТОН: „Пострах Монголії“, „Невинно почалося“.

УТІХА: „Пропаще місто“ та ревія.

ХИМЕРА: „Обережно з коханням!“

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Маріяцька)
„Македонія“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Швеція, Норвегія, Льофоти“

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 2. липня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт військ. орх., 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд. 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Орх., 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „Пізналися на фарбованих лисах“. 15.45 Господарські вістки, 16.00 Квартетові мініятури, у програмі італійська музика, у вик. смичк. квартету, 16.45 Культура усміху, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Із співкерового альбуму, 17.45 „Золочів“ гутірка, 17.55 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Концерт солістів: форт., віол., 18.45 Фрагмент із „Пана Тадея“, 19.00 Спів. рецітал Вит. Мишковського, баритон у супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка. 19.30 З піснею та танком по Шлєску: мір. квартет, тенор, форт., 20.00 „Рік 1920“ авд. для дітей, „Каюком по Вілії та Німані“, 20.45 Вечірній денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Танк. музика, спів, 21.50 Спорт, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава II).

Неділя, 3. липня 1938.

7.15 Пісня у вик. кашубського хору, 7.20 Кашубські пісні й танки, хор. капела, 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села: Газетка, пісні, Новинки зі світа, 8.35 Львів здоровить, 9.05 Дута орхестра, коло год. 10.30 (після богослуження) Музика з пл., 11.45 Театр. огляд, 12.03 Середоди, муз. поранок, 13.00 Кохання та приязнь у життю Шекспіра, 13.15 Музика, міш. хор, 14.55 Їзда по місті, гутірка, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Під Бабиною Горою, словно муз. авд., фейл., 16.20 „Чоловік і жінка“ ком. Фредра, 17.20 Форт., 17.50 Хвилина Бюра Студій, 18.00 Розр. концерт, 19.30 Звук. тиждень, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Львівська верта, словно-муз. авд., 20.35 21.40 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 „Та-йой“ вес. авд., 22.10 У літній вечір, муз. авд., 23.10 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 4. липня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орхестра, 8.00 Погід. ран. авдиція, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авдиція, 14.00 Музика з пл., 14.15 Орх., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. й сусп. вісти, 15.10 Завтр. програма, 15.15 Літо на селі, повість, 15.30 Фрагм. з повісти з муз. ілюстр., 15.45 Госп. вістки, 16.00 Орх., 16.45 „Галицагос“ фейлет., 17.00 Вістки з міста й пров., 17.10 „Львів. пера“ вірш, 17.25 Плити, 17.30 Орх., 17.55 „Гальо, увага“, 18.00 Спорт. гутірка, 18.10 Концерт амер. муз., 19.00 Воєнська авдиція, 19.20 Актуальна гут., 19.30 Концерт з Торуня, 20.15 Вечір. денник, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Танк. евр., 21.10 Легкі мельодії й пісні 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Льок. спорт. вістки, 22.05 Вес. концерт бажань, 23.00 Ост. вістки веч. денника, Метеор. зв[illegible].

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 2. липня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 16.00 Весела китиця мельодій, 20.10 Нар. музика, 21.00 22.30 Танк. музика, БІЛГОРОД 20.00 Концерт військ. орх., 21.10 22.15 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Орх., 20.10 21.00 Давні оперетки, орх., сол., ВІДЕНЬ 15.30 Для дітей, 19.10 Вес. нар. авд., 20.00 21.00 Вес. муз. вечір, 22.30 Розр. концерт, орх., спів, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Чортів учень“ ком. Шова, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 19.40 20.00 Веселі мельодії, 20.30 21.00 Галевий концерт із сол. адвигу, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 19.30 Розр. музика, 22.00 Орх., СОФІЯ 18.45 Популярна музика, 20.00 Спів.

Неділя, 3. липня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Улюблені мельодії, 20.00 21.00 Вес. муз. вечір, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 15.50 Хор, 17.00 Форт., 18.00 19.00 Циг. музика, 19.45 20.00 Спів, ВІДЕНЬ 15.20 Камер. музика давніх часів, 18.15 Рег. танки та пісні, 20.00 21.00 Симф. орх., 22.30 Орх. музика, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 18.00 Симф. музика, ПРАГА 12.40 Легка музика, 20.30 21.00 Галевий концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Легка музика, 19.00 Сценка, 19.30 Пісні, 19.45 Вок. концерт, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 „Ля жоліє парфімеє“ ком. оп. Офенбаха, РИМ 17.15 18.00 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Зінгарі“ оп. Леонкавалля.

Понеділок, 4. липня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Концерт солістів, 18.00 Розр. концерт, 19.10 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.45 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.00 18.00 Циган. музика, 19.20 Тироль. пісні, 20.25 21.00 Концерт орх., 22.20 Форт. речіт., 23.10 Танк. музика, ВІДЕНЬ 15.30 Концерт Баха й Бетовена, 19.10 Військ. орх., 22.30 23.00 Розривк. концерт, КОШИЦІ 12.10 18.00 Для Закарпаття. МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 20.30 Розр. музика, 21.10 22.00 Опера „Корневільські дзвони“, 23.15 Танк. музика, ПРАГА 18.20 Сальон. кварт., 19.30 20.00 Військ. орх., 20.30 21.00 22.00 Галев. концерт, РАДІО ПАРІ 20.15 Форт. речіт., 20.30 21.00 22.00 Концерт з Віші; РИМ 17.15 Камер. муз., 19.30 20.30 Розр. музика, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт.

БІРЖА.

Львів, 1. липня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.32, 90.85, Доляри американські 5.29.50, 5.27.00 Доляри канад. 5.25.00—5.22.50. Фльорени гол. 294.79—293.05, Франки фр. 14.90—14.60, Франки швайцарські 122.10—121.30 Фунти англ. 26.36—26.20, Гульдени данц. 100.25—99.75, Корони ч. 14.50—11.50 Кор. дан. 117.70—116.95 Кор. норв. 132.43—131.45, Корони шв. 135.99—135.03, Ліри італ. 22.70—21.80, Марки фінлян. 11.64—11.25, Марки нім. 77.00 — 71.00, Тель Авів 26.20—25.95, Марки нім. срібні 104.00 — 98.00

Акції.

Банк Польський 119.50 Цукор. 34.00, Вуголь 57.50, 30.00, Ліпльпоп 74.00. Мошеїв 12.50, Островець 57.25, Стараховичі, 35.75, 36.50, Габербуш 47.50.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 65.00, 66.00, 3 інв. 1 ем. 81.25, серія некот. 3 поз. інв. 2 ем. 82.00 серія некот. 5 конверс. 71.00 прем. дол. некот. 4 консол. 66.75

Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 1. липня 12938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2.25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2.30 зол.
1 кг. масла експорт. за зачет. 2.30 зол.
молоко . . . . . 14—15 сот.
яйця копа) . . . . . 3.60 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана, На яйця звишкова.

Оповістка.

Жертви зложені в Адміністрації „Діла“: На **Рідну Школу** Марія Бойкевичева, Присуха, пов. Белецьке, зол. 10.—.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.